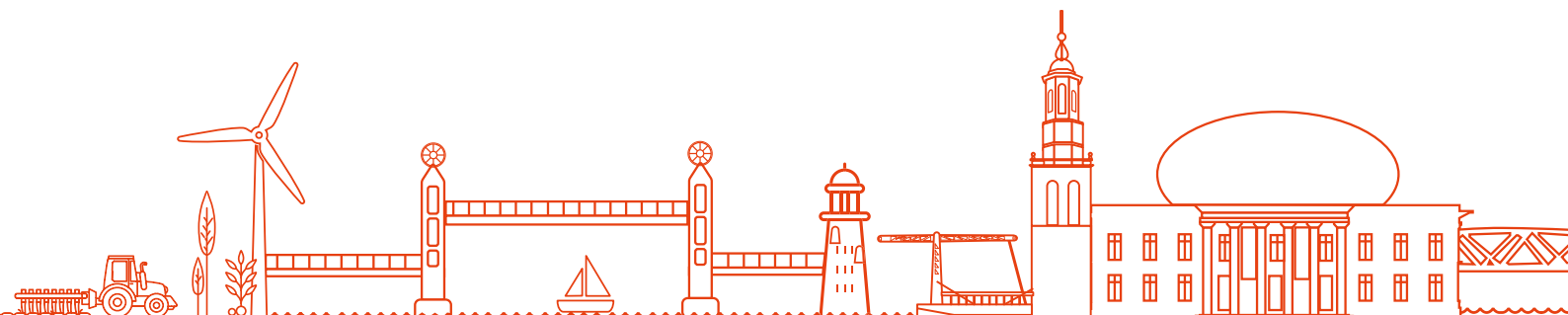
REGIO ZWOLLE

REGIO ZWOLLE STAPT DOOR

MEERJARIGE AGENDA 2024-2028

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord **3**

1. De kracht van Regio Zwolle **5**
1.1. Daily urban system 5
1.2. Unieke kenmerken van de regio 5
1.3. Complexe opgaven 6
1.4 Regio is de optelsom van verschillende gebieden 6
1.5 Kracht van de samenwerking 11

2. Uitgangspunten van de samenwerking **13**
2.1 Leidende principes voor de wijze van samenwerken 13
2.2 Opgavegericht werken 14
2.3. Brede welvaart en SDG's 14

3. Meerjarige agenda 2024 - 2028 ..... **16**

4. Economie en arbeidsmarkt **20**
4.1. Groeien naar een duurzame en wendbare economie 20
4.2. Werken aan een toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt 25

5. Duurzame groei en leefkwaliteit **29**
5.1. Visie op opgavegericht en regionaal samenwerken in de ruimte 29
5.2. Realiseren van klimaatbestendige groeiregio Zwolle met behoud van ruimtelijke kwaliteit 31
5.3. Versterken goede bereikbaarheid daily urban system (DUS) 36

6. Communicatie en public affairs **40**

7. Organisatie **42**

8. Financieel kader **45**
8.1. Uitgangspunten voor begroting 2024 - 2028 45
8.2. Begroting 2024 – 2028 46
8.3. Financieel kader 2024 - 2028 voor gemeenten 46
8.4. Bijdragen van partners 48
8.5. Transparant monitoren 48

Statistieken en cijfers **49**

VOORWOORD

Een prachtig stukje Nederland, dat is Regio Zwolle. De delta van Vecht en IJssel, diepe polders van het Nieuwe Land en hoge droge zandgronden, aantrekkelijke steden en vitale dorpen en kernen, onderling verbonden. Een vitale regio met hardwerkende mensen en ondernemende (familie)bedrijven. Hier wisselen dynamiek en rust elkaar af en versterken elkaar. We zijn bereikbaar, al hoeven we voor de meeste voorzieningen de regio niet te verlaten. We staan in

verbinding met elkaar én met anderen.
Regio Zwolle bestaat uit 22 gemeenten, 4 provincies, ondernemers, maatschappelijke organisaties en onderwijs instellingen. Daarbinnen werken we samen aan een brede welvaart voor alle huidige en toekomstige inwoners en ondernemers. Samenwerken maakt sterker. Dat blijkt uit de resultaten die we boeken. En dat werkt twee kanten op:

- regionaal sterker is (inter)nationaal sterker
- regionaal resultaat is lokaal resultaat

Nieuwe koers
Sinds het bestaan van Regio Zwolle in 2011 is de samenwerking gegroeid. In eerste instantie richtten we ons vooral op de economie, maar in 2018 hebben we gekozen voor een nieuwe koers. Want naast economische samenwerking richten we ons inmiddels ook op belangrijke thema's als:

- arbeidsmarkt
- bereikbaarheid
- energie
- leefomgeving

Welvaart en welzijn
Regio Zwolle is ambitieus; we willen een vitale regio zijn én blijven. Dat betekent: meer welvaart en welzijn voor alle mensen die in onze regio wonen, werken en leven. Daarbij willen we meer aandacht voor goede sociale voorzieningen voor inwoners van plattelandsgemeenten en kleinere dorps- of stadskernen. Door te zorgen voor bijvoorbeeld bereikbare gezondheidszorg, betrouwbaar en frequent openbaar vervoer en goed onderwijs.

De eisen van morgen en overmorgen maken dat we hard aan de slag moeten en onze krachten moeten bundelen. Want maatschappelijke opgaven en crises volgen elkaar razendsnel op. De wereld van vandaag ziet er anders uit dan een halfjaar geleden:

- de oorlog in Oekraïne raakt onze economie
- de urgentie van verduurzaming van de economie groeit
- er is een nijpend tekort aan personeel in verschillende sectoren
- de druk op de ruimte neemt toe

Daarbij komt ook dat er in Regio Zwolle:

- extra arbeidsplaatsen en tienduizenden woningen extra nodig zijn, die ook nog eens goed bereikbaar moeten zijn;
- gebieden moeten worden gevonden voor duurzame energieopwekking;
- beschikbare werklocaties opraken.

Klimaatveranderingen
Een vitaal platteland en gezonde toekomst voor agrariërs zijn cruciaal voor Regio Zwolle. Het gaat daarbij vooral om een goede balans tussen plattelandsgemeenten, kleinere dorpskernen en steden. Door klimaatveranderingen, met bijvoorbeeld droogte of wateroverlast als gevolgen, lopen we tegen onze grenzen aan.

Die klimaatveranderingen zorgen voor uitdagingen op het gebied van waterveiligheid en hebben invloed op onze beschikbare ruimte. Het goed afwegen en verbinden van al deze, soms conflicterende belangen, naar een win-winsituatie, vraagt om regionale afstemming en voor sommige onderdelen zelfs bovenregionale afstemming. Opgavegericht werken vraagt ook om coalities die passen bij de opgave zelf. Zoals bij water- en bodemsturing de samenwerking met de waterschappen voor de hand ligt.

Verschillen
In Nederland nemen de verschillen tussen regio's en tussen gemeenten binnen een regio hard toe. Dit heeft enerzijds te maken met nationaal beleid. Anderzijds ook met keuzes die regio's daarin zelf maken. Het gaat bijvoorbeeld om verschillen in:

- gezondheid
- opleiding
- werk en inkomen

- subjectief welzijn
- wonen
- milieu
- veiligheid
- sociale relaties

Regio Zwolle wil bijdragen aan de groei van een betere balans tussen plattelandsgemeenten, kleinere dorpskernen en stedelijke gebieden. Door met oog voor kwaliteiten en eigenheid van gebieden te zorgen voor:

- nabijheid van werk en voorzieningen
- een goede mix van woonsegmenten in de regio
- beschikbaarheid van mobiliteit

Partners hebben de taak om de balans daarin te bewaken. Daarbij vinden we plattelandsgemeenten, dorpskernen en steden even belangrijk. Simpelweg: het platteland kan niet zonder de stad en de stad kan niet zonder het platteland.

Wederkerigheid

Het is ook juist die wederkerigheid die Regio Zwolle zo krachtig maakt. In het belang van de circa 791.000 bewoners en duizenden ondernemers in onze kleinere dorpskernen, plattelandsgemeenten en steden is Regio Zwolle bij uitstek de plek om verbinding te maken. Denk bijvoorbeeld aan overheid, onderwijs en ondernemers. Door op basis van eensgezindheid en gelijkwaardigheid samen te werken aan de hoofdopgaven voor de komende jaren. Doen wat nodig is voor de hele regio, voor alle inwoners en ondernemers.

Brede welvaart

Voor u ligt de Meerjarige agenda 2024-2028 – Regio Zwolle stapt door. In deze agenda stellen we één perspectief vast waar we de komende jaren aan werken. Een perspectief dat leidt tot een regio waar het goed wonen, werken, leren en recreëren is en blijft. Waar de brede welvaart blijvend op een hoger niveau ligt. Daarbij hanteren we de zeventien Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties (VN). Met die VN-doelen, die bijvoorbeeld gaan over onderwijs, gelijkheid, duurzaamheid en innovatie willen we met zijn allen voor een betere wereld, dus ook een beter Regio Zwolle, zorgen. Voor iedereen.

Daarbij zetten we vooral in op tien van de zeventien SDG's (de nummers corresponderen met de nummers van de SDG's van de VN):

1) geen armoede
4) toegang tot kwaliteitsonderwijs
7) betaalbare en duurzame energie
8) waardig werk en economische groei
9) industrie, innovatie en infrastructuur
10) ongelijkheid verminderen
11) duurzame steden en gemeenschappen
12) verantwoorde consumptie en productie
13) klimaatactie
15) leven op het land
17) partnerschap om doelstellingen te bereiken

Verderop in deze meerderjarige agenda gaan we verder in op deze doelen.

Basis

Deze agenda is onze basis om als één regio op te trekken naar het Rijk en Europa. We werken aan een:

- duurzame en wendbare economie
- toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt
- klimaatbestendige inrichting van onze groei in de regio
- duurzame bereikbaarheid van en in de regio

Deze meerjarige agenda vormt de basis voor het maken van concrete afspraken voor de realisatie van onze doelen. We focussen ons op dat wat we regionaal willen oppakken. Voor de periode 2024-2028 focussen we ons op:

1) economie en arbeidsmarkt
2) ruimtelijke ontwikkeling

De verdere verdieping en uitwerking volgt in de komende maanden tot en met de herfst van 2023 via de ontwikkeling van een jaarplan voor 2024.

We verheugen ons erop met deze agenda toe te werken naar concreet resultaat, merkbaar en zichtbaar op straat. Dus hierbij de uitnodiging aan iedereen die zich aangesproken voelt: kom samenwerken aan de ambities en opgaven, zoals verwoord in de agenda.

Want samen komen we verder.

1. DE KRACHT VAN REGIO ZWOLLE

1.1. Daily urban system

Ons dagelijks leven houdt geen rekening met geografische grenzen. Iemand heeft een boerderij aan de rand van Emmeloord, zijn of haar partner werkt in Hattem, heeft schoolgaande kinderen in Zwolle, gaat in de zomer op vakantie naar Ommen en bezoekt familie in Diever. Regio Zwolle is een regio ontstaan vanuit het zogeheten *daily urban system*, het gebied waarbinnen de meeste dagelijkse verplaatsingen (woon, werk, studie en sport) plaatsvinden. Rondom de stad Zwolle heeft zich een regio van formaat ontwikkeld, die zich uitstrekt van Nunspeet tot Hoogeveen, van Urk tot Hardenberg en van Steenwijkerland tot Heerde.

Regio Zwolle kent zowel dorpse gewoonten als grootstedelijke problematiek. Een regio met hoge kwaliteit van leven en een rijk pallet aan woonmilieus, waar levendige dorpskernen en aantrekkelijke steden elkaar afwisselen. Een regio met meer dan 791.000 inwoners, 78.600 bedrijven en 417.000 banen. Een regio die functioneert als één geheel.

1.2. Unieke kenmerken van de regio

Regio Zwolle is een krachtige groeiregio met een hoge brede welvaart. De regio kent een aantal sterke sectoren: agro-food, kunststoffen, health, e-commerce, logistiek en vrijetijdseconomie

De bijdrage van de regio aan de BV Nederland bedraagt 28,2 miljard euro Bruto Regionaal Product, ofwel 3,6% van het Bruto Binnenlands Product. Regio Zwolle is met haar ligging op het scharnierpunt van de oost-west/noord-zuid-as, de (economische) verbinding met Noord- en Oost-Nederland, Noordrijn-Westfalen/ Nedersaksen en de Baltische corridor. De regio onderscheidt zich met haar:

- prettige leefklimaat
- hoogwaardige voorzieningen
- mooie natuurgebieden
- toegankelijke zorg
- onderwijs van uitstekende kwaliteit

Aantrekkelijke vestigingsplaats
Regio Zwolle heeft een solide kennisinfrastructuur, met innovatieve bedrijven in alle sectoren, vijf hbo- en acht mbo-instellingen die samenwerken in hoogwaardige netwerken. Zwolle is in 2022 door Elsevier aangewezen als beste onderwijsstad. Dit maakt de regio een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven en inwoners, zowel in de stad als in de gebieden daaromheen.

Regio Zwolle is een combinatie van oud en nieuw land. Van hoge droge zandgronden, rivierenlandschap, veenweidegebieden tot polders. In deze delta leven we al eeuwen in harmonie met water. Bouwen in verschillende landschappen: zowel op de hogere droge zandruggen, als in de laaggelegen gebieden, handel via de (voormalige) Zuiderzee en landbouw op vruchtbare rivier- en zeeklei brachten een fijne woonomgeving en welvaart.

Regio Zwolle is een delta, waarin waterverbindingen zoals de Vecht, de IJssel en het Meppeler Diep samenkomen en water via een open verbinding afvoeren naar het IJsselmeer. Hier geven we het nieuwe klimaat adaptieve landschap van Nederland vorm. Een delta waarin stedelijk gebied, water en

platteland met elkaar verweven zijn. Regio Zwolle is één van de zeventien NOVEX-gebieden in Nederland. Als NOVEX-gebied gaat de regio een langdurige samenwerking aan met het Rijk op het gebied van klimaatadaptatie, wonen, werken en mobiliteitstransitie binnen alle kernen in onze regio.

In de identiteit van Regio Zwolle staan handelsgeest, verantwoordelijkheid, vertrouwen en gemeenschapszin voorop. Deze thema's zijn rechtstreeks terug te voeren op de geschiedenis van de Hanze en de Moderne Devotie. De grote mate van sociale samenhang, vertrouwen en betrokkenheid zijn tekenend voor de regio.
Dat uit zich bijvoorbeeld in een relatief hoge verkiezingsopkomst en een bovengemiddeld aantal mensen dat vrijwilligerswerk doet.
Inwoners van de regio scoren bovengemiddeld hoog op levensgeluk en zijn optimistisch over de toekomst.

1.3. Complexe opgaven

Naar de toekomst toe worden we in Regio Zwolle geconfronteerd met ontwikkelingen die het economisch presteren, maar ook de kwaliteit van leven nu én in de toekomst onder druk zetten. Amper hersteld van de gevolgen van twee jaar coronapandemie diende zich begin 2022 een volgende grote schok aan: de oorlog in Oekraïne.

Naast het ernstige persoonlijke leed en de maatschappelijke ontwrichting in Oekraïne, zorgt de Russische inval wereldwijd voor toenemende onzekerheid met tal van negatieve (economische) consequenties tot gevolg. Gebrek aan grondstoffen, inflatie en stijgende energieprijzen zijn hier een direct gevolg van. Dit gaat hand in hand met de maatschappelijke opgave om een duurzame wereld neer te zetten voor de volgende generatie.
Nederland is in transitie als het gaat om klimaat, energie, stikstof, verduurzaming, economische vernieuwing, structuur-
versterking en arbeidsmarktontwikkeling.

Opgaven van nationale aard, maar die juist om een aanpak op regionale schaal vragen. Dit onderstreept het belang om als partners over grenzen heen te kijken en samen te werken aan opgaven die je niet als individu zelf kunt oplossen.

1.4 Regio is de optelsom van verschillende gebieden

De regio bestaat uit een aantal deelgebieden. Op de volgende pagina's volgt per deelgebied een omschrijving op hoofdlijnen met de belangrijkste kenmerken.

107.176
44.146

Kop van de Veluwe / Gelderland

De Kop van de Veluwe is een (bestuurlijke) samenwerking van vijf Veluwse gemeenten (Elburg, Hattem, Heerde, Nunspeet en Oldebroek) in en met de provincie Gelderland. Waterschap Vallei & Veluwe is in het gebied actief. In de Kop van de Veluwe wonen 107.000 inwoners. Er staan ruim 44.000 woningen. De Kop van de Veluwe is onderdeel van het grootste aaneengesloten natuurgebied in Nederland. De afwisseling tussen hoger- en lagergelegen natuur (zoals de uiterwaarden en randmeerkust) is uniek. Kop van de Veluwe maakt onderdeel uit van het daily urban system van de stad Zwolle.

Mobiliteit

De kernen zijn onderling verbonden door snelle auto- en fietsverbindingen. Het openbaar vervoer is aangesloten op regionale netwerken richting Zwolle, Amersfoort en Apeldoorn. De Kop van de Veluwe zet zich in op het nog nauwer verweven van deze verbindingen met het mobiliteitssysteem van de agglomeratie Zwolle. Bijvoorbeeld door in te zetten op de ontwikkeling van mobiliteitshubs. Mobiliteitshubs zijn plekken waar mensen hun auto parkeren waarna ze verder gaan op de fiets of met het openbaar vervoer.

Bodem

De Veluwse gemeenten hebben te maken met hoger gelegen gebieden, maar ook met de uiterwaarden van de IJssel, de randmeren en lage polders. Dat maakt het gebied aantrekkelijk en divers. De gesteldheid van de bodem en uitdagingen met betrekking tot het water zijn belangrijke pijlers voor toekomstige ontwikkelingen. Samenwerken aan een klimaatbestendige groeiregio staat voorop in deze regio. Dit betekent kansen verkennen om te bouwen op locaties die hoog en droog zijn.

Vitaliteit

De kernen, dorpen en steden van de Kop van de Veluwe zijn voor inwoners 'warme harten', waarbij voorzieningen aanwezig zijn, maar in sommige gevallen kwetsbaar. Voor het gebied is het belangrijk om te investeren in de vitaliteit van deze kernen met goede voorzieningen, door ook daar (binnenstedelijke) groei mogelijk te maken.

Arbeidsplaatsen

De economie op de Kop van de Veluwe is, net als dat van de gehele Regio Zwolle, divers en vooral gericht op familiebedrijven, mkb en maakindustrie. De deelregio kent ongeveer 45.000 arbeidsplaatsen verdeeld over 9.500 bedrijfsvestigingen, waarvan er bijna 9.000 geclassificeerd worden als een microbedrijf (minder dan 10 fte). De sectoren met de meeste arbeidsplaatsen zijn respectievelijk detailhandel, bouw en zorg. De sectoren met de meeste vestigingen zijn respectievelijk bouw, specialistische zakelijke dienstverlening en detailhandel.

Binding

Kenmerkend aan de Veluwse gemeenten is de sterke lokale binding die veel bedrijven hebben. De gemeenten in de Kop van de Veluwe weten al honderden jaren veel toeristen te trekken. Er zijn veel recreatiebedrijven actief. Een groei van het aantal woningen (en dus inwoners) in de Kop van de Veluwe draagt bij aan de werkgelegenheid en daarmee voldoende ruimte voor economische ontwikkeling.

112.381
45.440

Kop van Flevoland

Dit gebied bestaat uit drie gemeenten aan de Noordelijke kant van Flevoland: Dronten, Noordoostpolder en Urk. Waterschap Zuiderzeeland is actief in (Noord-) Flevoland. In de drie gemeenten wonen 112.000 inwoners en staan ruim 45.000 woningen. In Regio Zwolle is dit het gebied met relatief gezien het hoogste aantal inwoners in de jongste leeftijdscategorie (tot 20 jaar). Urk springt eruit als gemeente: ruim een derde van de bevolking is jonger dan 20 jaar.

Schakelfunctie

Regio Zwolle is via de infrastructuur van Flevoland verbonden met Metropool Regio Amsterdam (MRA). Regio Zwolle heeft een belangrijke schakelfunctie voor Flevoland in de verbindingen met Oost-Nederland en verder naar Duitsland. Flevoland biedt ruimte om te groeien en zo deels tegemoet te komen aan de grote woningbouwopgave die voor ons geldt. Hierbij is het belangrijk om zowel te bouwen aan een sterke samenleving en niet enkel met stenen. De drie gemeenten zijn een aantrekkelijk gebied zijn om te wonen, als bereikbaarheid en verbindingen op niveau zijn.

Infrastructuur

Een belangrijke opgave is om de verwachte mobiliteitsgroei zoveel mogelijk op een duurzame wijze te laten plaatsvinden, bijvoorbeeld door 'reizen' te voorkomen (door nabijheid van voorzieningen en thuiswerken) of slim en duurzaam vorm te geven (fiets en openbaar vervoer). Dat neemt niet weg dat het aantal auto's op de weg toe zal nemen. Hiervoor is adequate infrastructuur nodig, waarbij vooral de economische assen N50 en N307 (Alkmaar – Zwolle) aandacht vragen. Daarnaast is het belangrijk dat er goede OV-verbindingen (zoals de Lelylijn) zijn en de mogelijkheden voor de scheepvaart te vergroten door bijvoorbeeld capaciteitsvergroting van de sluizen bij Kornwerderzand.

Arbeidsplaatsen

De deelregio kent ongeveer 56.000 arbeidsplaatsen verdeeld over 12.000 bedrijfsvestigingen. Hiervan worden er ruim 11.000 geclassificeerd als microbedrijf (minder dan 10 fte). De sectoren met de meeste arbeidsplaatsen zijn respectievelijk agri & food, zorg & welzijn en detailhandel. De sectoren met de meeste vestigingen zijn respectievelijk agri & food, specialistische zakelijke dienstverlening en gedeeld derde detailhandel en bouw. Urk is de grootste visverwerker van Europa. De Noordoostpolder is een wereldspeler op het gebied van aardappelen. De deelregio kent sterke clusters. Urk heeft een sterk maritiem cluster.

Innovatiecluster

In de Noordoostpolder is er een sterk innovatiecluster met bijvoorbeeld het Multimodaal Infrastructuur Testcentrum (MITC) in Marknesse. De gemeente wordt gezien als een Europese hotspot op het gebied van smart mobility. Met Aeres Hogeschool in Dronten en 'de meest vruchtbare landbouwgronden van de wereld' in de Noordoostpolder werkt (Oost-)Flevoland aan het opleiden en innoveren binnen de agrarische sector. Innovatie in de landbouw kan in de praktijk worden gebracht, omdat de complete sector (van veredeling tot export) vertegenwoordigd is.

134.983
61.054

Drentse gemeenten

Dit gebied bestaat uit vier Drentse gemeenten: Hoogeveen, Meppel, Westerveld en De Wolden. In deze gemeenten is Waterschap Drents Overijsselse Delta actief. In de Drentse gemeenten wonen bijna 135.000 inwoners en staan ruim 61.000 woningen. Waar gemeenten Meppel en Hoogeveen meer stedelijk zijn, zijn de gemeenten De Wolden en Westerveld landelijker met veel afwisselende kernen. Binnen Regio Zwolle is dit het gebied met relatief gezien het hoogste aantal inwoners in de leeftijdscategorie 65+.

Arbeidsplaatsen

De Drentse gemeenten kennen ongeveer 67.000 arbeidsplaatsen verdeeld over ruim 13.000 bedrijfsvestigingen, waarvan er 12.500 geclassificeerd worden als microbedrijf (minder dan 10 fte). De sectoren met de meeste arbeidsplaatsen zijn respectievelijk zorg & welzijn en detailhandel. De sectoren met de meeste vestigingen zijn respectievelijk specialistische zakelijke dienstverlening en detailhandel.

Port of Zwolle

Hoogeveen is voor Regio Zwolle (samen met Hardenberg) een schakel met de DutchTechZone, een samenwerking op het gebied van technisch vakmanschap voor de maakindustrie. Meppel ontwikkelt - samen met Kampen, Zwolle, havenbedrijf Port of Zwolle en NICE - dé haven van Regio Zwolle: Port of Zwolle. Deze meest inwaarts gelegen haven van Nederland wordt op tal van manieren duurzaam ontwikkeld.

Woningen

De woningbouwopgave geldt ook zeker in de plattelandsgemeenten De Wolden en Westerveld. Die gemeenten zoeken naar een vitaal landelijk gebied met bloeiende kernen. Hoogeveen en Meppel zijn op zoek naar groei die aansluit bij de economische positie. Maar ook hier kunnen platteland en stad niet zonder elkaar. Want waar de vier gemeenten elkaar vinden, is bij het bieden van voldoende betaalbare, passende woonruimtes aan inwoners en aansluiten bij de klimaat- en energietransities. Groeien met kwaliteit en in balans. Meppel en Hoogeveen zien de mogelijkheid om een flink aandeel in de woningbouwopgave van Regio Zwolle te realiseren.

Mobiliteit

Bereikbaarheid en mobiliteit is een belangrijk thema voor de Drentse gemeenten. Zowel binnen de regio als in verbinding met de andere regio's. Het bereikbaar houden van de kernen draagt bij aan een vitaal landelijk gebied. Het aansluiten op andere economische regio's is belangrijk om de regio te laten groeien. Hierbij wordt in het bijzonder gedacht aan het verbeteren van bestaande spoor en wegverbindingen – zoals de A28, maar ook de N36/N48.

Verdienmodellen plattelandsgemeenten

In de plattelandsgemeenten Westerveld en De Wolden is er veel aandacht voor het vinden van ruimte voor energieopwekking, klimaatadaptatie, uitbreiding natuur- en landschap en bosuitbreiding. Men zet zich in voor het realiseren van verdienmodellen voor natuur inclusieve- en kringlooplandbouw zodat de economie in het landelijk gebied blijft bestaan. Hierbij is het belangrijk dat de biodiversiteit vergroot wordt en de kwaliteit van landschap behouden blijft.

436.547
187.987

Overijsselse gemeenten

Het Vechtdal, De Kop van Overijssel, Salland en Stedelijk Zwolle bestaan samen uit tien gemeenten in Overijssel: Dalfsen, Hardenberg, Kampen, Olst-Wijhe, Ommen, Raalte, Staphorst, Steenwijkerland, Zwartewaterland en Zwolle. In dit gebied zijn er twee waterschappen actief: Waterschap Vechtstromen en Waterschap Drents Overijsselse Delta. In de tien gemeenten wonen ruim 436.000 inwoners en staan bijna 188.000 woningen. Het is een gebied met veel vitale kernen, denk bijvoorbeeld aan Kampen, Hardenberg, Ommen en Raalte. De tien gemeenten kennen één grote stad: Zwolle.

Arbeidsplaatsen

De Overijsselse gemeenten kennen ongeveer 242.000 arbeidsplaatsen verdeeld over 44.000 bedrijfsvestigingen, waarvan er ruim 41.000 geclassificeerd worden als microbedrijf (minder dan 10 fte). De sectoren met de meeste arbeidsplaatsen zijn respectievelijk zorg & welzijn en detailhandel. De sectoren met de meeste vestigingen zijn respectievelijk specialistische zakelijke dienstverlening en detailhandel. Vrijetijdseconomie speelt een belangrijke rol in dit deelgebied. Er liggen kansen om de (water)recreatiemogelijkheden te versterken. Zowel de gunstige ligging als de recreatieve waarde van de historische kernen dragen hieraan bij.

Agrarische sector

Delen in dit gebied kenmerken zich door een sterke (regionale) agrarische sector. In het kader van verschillende opgaven is er de behoefte aan een sterkere relatie met het hoger onderwijs, waardoor onder meer de kennisinnovatie voor de agrarische sector vergroot. Met een ambitie om fors te groeien in aantal woningen en arbeidsplaatsen is het niet vanzelfsprekend dat er overal gebouwd kan en mag worden. We willen vitaal leefbare kernen op het platteland waarbij vraag en het aanbod voor wonen in balans zijn. Zodat bijvoorbeeld jongeren straks ook een huis kunnen kopen of huren en niet noodgedwongen naar een stad of andere regio trekken.

Bereikbaarheid noodzakelijk

Goede bereikbaarheid van de plattelandsgemeenten in Regio Zwolle is daarbij noodzakelijk voor inwoners en ondernemers. Veel kernen zijn onderdeel van de daily urban system van de stad Zwolle. Dit gebied kenmerkt zich door een regionaal wegenstructuur, denk aan N50, N35 en N331, in combinatie met de A28. De optimalisatie van deze wegen (doorstroom, veiligheid) in combinatie met logisch gesitueerde OV-hubs en OV-verbindingen met de kernen, is een belangrijk middel om inwoners en ondernemers te behouden en kernen vitaal en leefbaar.

Proeftuin

De Overijsselse gemeenten zijn rijk aan water en staan voor de forse opgave om in het deltagebied veilig te kunnen blijven wonen en wateroverlast te beperken. Tegelijk is een grote transitie in landgebruik en de bestaande landbouw noodzakelijk, bijvoorbeeld om de veenweidebodemdaling in te perken en de daarmee gepaarde stikstofuitstoot. In de Omgevingsagenda-Oost van het Rijk staat dan ook: ‘Een integrale aanpak van de Wieden-Weerribben kan als proeftuin dienen voor de klimaataanpak van veenweidegebieden in heel Nederland…’.

1.5 Kracht van de samenwerking

In Regio Zwolle werken we met 22 gemeenten, 4 provincies (Drenthe, Flevoland, Gelderland en Overijssel), partners vanuit het (beroeps)onderwijs, kennisinstellingen en ondernemersorganisaties (VNO-NCW Regio Zwolle en MKB Nederland Regio Zwolle) aan regionale opgaven.
Ook het Rijk, Europa maatschappelijke organisaties, de waterschappen en de ons omliggende regio's zijn onmisbare partners in het halen van de doelstellingen van de regio. Alleen door samen te werken kunnen we een antwoord geven op de opgaven waar we voor staan.

Resultaten om trots op te zijn

De afgelopen jaren hebben we samen al mooie dingen gerealiseerd voor inwoners en ondernemers in Regio Zwolle. Een kleine greep uit de successen van afgelopen jaren:

RESULTATEN

Sinds 2009 timmeren we aan de weg als samenwerkingsverband Regio Zwolle. We begonnen met 15 gemeenten en zijn gaan samenwerken aan het speerpunt economie. Van daaruit zijn al snel gezamenlijke activiteiten ontstaan, waaronder het samenwerken aan prominente sectoren als kunststoffen in het Polymer Science Park en zorg via het Health Innovation Park. We ondersteunden ondernemers met innoveren met behulp van ons eigen innovatie-instituut Kennispoort.

Inmiddels is Regio Zwolle de regio met de meeste publiek private samenwerkingen binnen Nederland. In 2023 lopen er meer dan 80 initiatieven op het gebied van innovatie.

Bijzonder aan de regionale samenwerking is de succesvolle lichte netwerkstructuur. We zetten zwaar in op de inhoud én op de relatie. De combinatie van Gunnen, Groeien en Grensontkennend (ook wel: grensoverstijgend) denken en werken leidt tot mooie resultaten met impact voor onze inwoners en ondernemers.

Tijdens corona schakelden de tripartiete partners snel en richtten zij de succesvolle Regio Zwolle Brigade opgericht om ondernemers uit de Regio te steunen.

In 2019 is ZWINC uitgeroepen tot het meest creatieve en inspirerende ondernemersinitiatief van Europa.

Er zijn inmiddels regionaal meer dan 5000 inwoners geholpen in de overgang van werk naar werk of van werkloosheid naar werk via loopbaanadvies, -coaching of scholing. Ook hebben +/- 1400 werkgevers cofinanciering gekregen voor scholing van meer dan 3000 medewerkers. Regio Zwolle kent daardoor één van de laagste werkloosheidscijfers van het land. De integrale aanpak op de arbeidsmarkt is door het Rijk erkend als landelijk schoolvoorbeeld.

Regio Zwolle is de eerste regio in het land waar mbo en hbo professioneel met elkaar samenwerken (Zw8lse) én nauw schakelen met ondernemers en overheid.

In 2013 is de Economic Board Regio Zwolle opgericht.

In 2020 bekrachtigde het Rijk de regionale samenwerking met de Regio Deal

Kornwerderzand: succesverhaal door samenwerking over grenzen. Gezamenlijke lobby (met partners buiten de regio) voor de verbreding van de Kornwerderzandsluis.

In 2019 is ZWINC uitgeroepen tot het meest creatieve en inspirerende ondernemersinitiatief van Europa.

De regio is onderdeel van de economische hoofdstructuur van Nederland.

In 2021 zijn we benoemd als NOVI-gebied en in 2022 zijn we benoemd tot één van de zeventien landelijke NOVEX-gebieden: de klimaatbestendige groeiregio Zwolle

De regio staat goed op de kaart in Den Haag. De Regio heeft de afgelopen jaren miljoenen ontvangen van het Rijk (en Europa). In 2022 heeft Regio Zwolle het Rijk bijvoorbeeld kunnen interesseren in medefinanciering van:

- Infrastructurele ontsluiting van nieuwe woningbouwlocaties in de regio, zoals de afbouw van stations voorzieningen en de ontwikkeling van snelfietsverbindingen en mobiliteitshubs.
- De aanleg van een extra perronspoor in Meppel voor een betrouwbaardere en snellere spoorverbinding tussen Zwolle en Noord-Nederland.
- De elektrificatie van de spoorlijn Enschede – Gronau, als eerste stap naar de opwaardering van de spoorverbinding tussen de regio's Zwolle, Twente en Münsterland

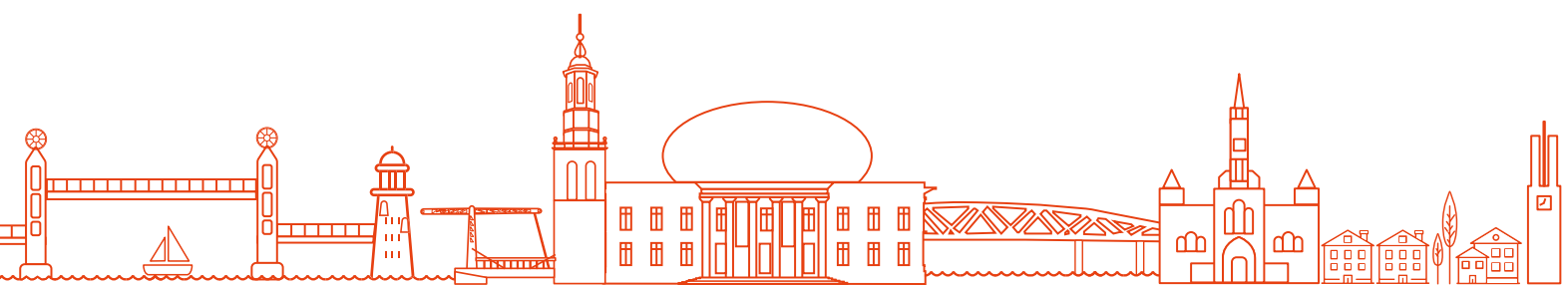
Koers voor de toekomst
De meerjarige agenda 2024-2028:

- ✔ bevat de koers voor de toekomst
- ✔ vertrekt vanuit wederkerigheid (halen en brengen)
- ✔ werkt verbindend

De meerjarige agenda 2024 - 2028 bouwt voort op bestaande plannen en is de bezegeling van de gezamenlijke zoektocht naar oplossingen voor de transitievraagstukken. Hiermee bieden we enerzijds het hoofd aan de crises van nu en geven we anderzijds gestalte aan de transities die zowel de economie als de samenleving hervormen. Met als doel om naar de toekomst toe een regio te blijven waar het voor iedereen prettig wonen, werken en leven is. Dit kan alleen als we samenwerken op regionale schaal. Als we dat goed doen met elkaar, rendeert de samenwerking lokaal en heeft het een positief effect op al onze inwoners en ondernemers.

Opmaat naar nieuwe samenwerking
De agenda is ook een opmaat naar nieuwe samenwerkingsarrangementen met het Rijk en Europa, zoals een nieuwe Regio Deal en de uitvoering van het NOVEX-gebied Regio Zwolle. Daarmee zetten we een stap voorwaarts: samen optrekken waar mogelijk en in samenwerking de slagkracht op de grote opgaven vergroten. Deze agenda vormt de basis voor het maken van concrete afspraken voor de realisatie van onze doelen in uitvoeringsprogramma's. Concrete opgaven worden uitgewerkt en uitgevoerd door belanghebbende deelnemers, zogenoemde *coalitions of the willing*.

Elke deelnemer aan een opgave krijgt inbreng op het resultaat en heeft de verplichting middelen te leveren in de vorm van geld en/of uitvoeringskracht. Meedoen is niet vrijblijvend. Om de twee jaar worden uitvoeringsprogramma's geëvalueerd. De aanpak stellen we vervolgens voor de daaropvolgende twee jaar vervolgens bij.

2. UITGANGSPUNTEN VAN DE SAMENWERKING

Om een volgende stap te maken in de samenwerking houden we elkaar vast op principes die de basis van onze samenwerking omschrijven.

2.1 Leidende principes voor de wijze van samenwerken

- We bouwen voort op het samenwerkingsfundament dat er al is in de regio.
- Gunnen, groeien, grensontkennend werken blijft onze leidraad. Dat kan alleen als we met overtuiging en intrinsieke motivatie samenwerken en de waarde van onze regio zien. De opgave staat centraal en niet de bestuurlijke begrenzing. We werken samen op basis van gelijkwaardigheid met respect voor ieders rol, onderscheidende posities en verantwoordelijkheid.
- We leggen niet alles juridisch vast omdat we met elkaar in vertrouwen werken aan het gezamenlijke belang. We houden vast aan onze huidige lichte netwerksamenwerking.
- Wel bepalen we aan de voorkant van onze activiteiten strakker de te behalen doelen en de verantwoordelijkheden en posities daarin van de deelnemende partijen. Meer dan ooit zal er aandacht zijn voor een goede representatie van deelnemende partijen, de positie van verantwoordelijk portefeuillehouders en de betrokkenheid van raden en staten.
- We werken tripartiet samen met ondernemers en onderwijs-en kennisinstellingen. Waar mogelijk en nodig hechten we samen met partners in en om de regio, zoals UWV, waterschappen, het Rijk, Europa en aangrenzende regio's. Inzet is om meer aansluiting te zoeken bij hun meerjarige strategische agenda's. Die samenwerking zorgt voor meer massa en betekenis.
- We focussen ons in de samenwerking op economie en arbeidsmarkt en ruimtelijke opgaven. We borgen de uitkomsten van de projecten van de Regio Deal en ontwikkelen door wat past bij de opgaven. Het doel is om het daily urban system te versterken. Daar pakt de regio de verantwoordelijkheid. Daar waar mogelijk en wenselijk verbinden we onze programma's aan Rijks en provinciaal beleid.
- We dringen bestuurlijke drukte terug en werken bestuurlijk en ambtelijk op efficiënte wijze samen waarbij we zaken concreet afspreken, uitspreken en elkaar aanspreken.
- We werken samen en opgavegericht. Dat houdt in dat de samenwerking toegevoegde waarde heeft. We ontmoeten elkaar, we leren van elkaar en verdiepen en verrijken de samenwerking. We helpen elkaar waar mogelijk.

2.2 Opgavegericht werken

- De inwoner en ondernemer staan centraal bij alles wat we doen. In onze agenda staat het perspectief, de beleving en de vraag van de inwoner en ondernemer voorop.
- We werken opgavegericht samen vanuit de 'Meerjarige agenda 2024-2028' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsprogramma's. Deze agenda vormt de gezamenlijke koers voor de gehele regio. De samenwerkingsstructuur en werkwijze sluiten hier bij aan. De agenda is op hoofdlijnen ontwikkeld. Dit is het kader waarlangs we werken.
- De agenda is niet statisch maar adaptief. Het stelt ons in staat om steeds te kunnen anticiperen op veranderingen in de omgeving, zonder de koers kwijt te raken. We zijn een lerende regio die werkt aan complexe uitdagingen waar soms gewoon gestart moet worden om tot de oplossing te komen. Onze aanpak volgt de weg van de ervaring: uitproberen wat werkt en bijstellen wat nodig is.
- We zorgen voor duidelijke besluitvorming over de opgaven en projecten. Partijen zorgen in 'eigen huis' dat alle betrokkenen hun rol kunnen spelen, in het bijzonder de Raden en Staten. Tussentijdse voortgangsrapportages geven de mogelijkheid om bij te sturen.
- Het organiserend vermogen voor onze samenwerking is in de basis gericht op het procesmanagement van de netwerksamenwerking, uitvoeringskracht in de programma's en ondersteuning vanuit communicatie en public affairs. Alle partners van de overheidskolom en triple-helix zetten zich hier voor in.
- Vanuit twee uitvoeringsopdrachten wordt op inhoud opgavegericht en programmatisch gewerkt: 1) Economie en arbeidsmarkt en 2) Ruimtelijke ontwikkeling. Per opgave werken we met een coalition of the willing. Partners tekenen daarop in voor een periode van meestal vier jaar, in sommige programma's voor het NOVEX-gebied gaat het om twee jaar. Daarmee koesteren we onze verschillen en doen we recht aan onze diversiteit (stad-land, groot-klein, publiek-privaat).
- Iedere opgave wordt opgewerkt vanuit programma's en daaruit voortkomende projecten. We werken aan het realiseren van:
  - duurzame en wendbare economie
  - toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt
  - klimaatbestendige inrichting van onze regio
  - duurzame bereikbaarheid van en in de regio
- Meedoen is niet vrijblijvend. Iedere partij heeft zijn eigen inzet, identiteit, expertise, professionaliteit en verantwoordelijkheid en draagt vanuit de eigen kracht bij aan de gezamenlijke aanpak.
- We werken vanuit een lerende aanpak en ontdekken al doende wat nodig en succesvol is.
- Aan de hand van de regionale samenwerkingsagenda, de integrale aanpak en de versterkte samenwerking zetten we Regio Zwolle verder op de kaart, bij onze omliggende regio's, het Rijk en in Europa. Op die manier willen we als regio zelf regie blijven houden op uitvoering van provinciale, nationale en Europese beleidsopgaven. We willen vooral ook toekomstbestendig voor de inwoners en bedrijven in onze regio brede welvaart borgen. We stappen met één stem naar het Rijk of naar Europa.
- We werken met meerjarige financiering. Het Regio Zwolle Bureau regisseert de samenwerking. Van belang daarbij is een goede informatievoorziening. Daarmee borgen we dat partners tijdig worden geïnformeerd en geconsulteerd en ontstaat betere beeldvorming wat er in de regio gebeurt. Dit draagt bij aan de wederkerigheid in de samenwerking.
- Het delen van kennis en elkaar goed informeren staat daarin centraal. Waar gewenst kunnen partijen die dat willen de samenwerking op onderdelen intensiveren. Het Regiobureau heeft hierin een faciliterende rol.

2.3. Brede welvaart en SDG's

Uit onderzoek blijkt dat de dagelijks en directe leefomgeving in belangrijke mate de brede welvaart in gemeenten bepaalt. Denk aan voorzieningen als winkels, openbaar vervoer, onderwijs en zorg voor inwoners van plattelandsgemeenten. En aan bijvoorbeeld veiligheid en gelijke kansen voor iedereen.

Regionale blik

Per regio zijn er verschillen in de manier waarop inwoners de brede welvaart ervaren. Een

regio-specifieke aanpak van brede welvaart is daarmee effectiever dan een nationale aanpak. Een regionale blik op brede welvaart maakt ook duidelijk dat niet alle aspecten van brede welvaart in de eigen gemeente te vinden hoeven te zijn. Juist gebieden met veel variëteit worden getypeerd als gebieden met hoge brede welvaart. Daarmee bedoelen we een mix van:

- ✔ een middelgrote stad
- ✔ kleinere dorpskernen
- ✔ landelijke omgeving
- ✔ aanbod cultuur
- ✔ aanbod recreatie en buitenleven
- ✔ verschil in bedrijvigheid/sectoren

Ideale schaal

Het daily urban system waar Regio Zwolle op gebouwd is, is hiermee de ideale schaal voor het realiseren van brede welvaart voor alle inwoners. In het streven naar brede welvaart voor de regio is het wel van belang om goede afstemming te blijven zoeken tussen vitale kernen, plattelandsgemeenten en steden. Daarbij zijn gelijke kansen voor iedereen belangrijk. Brede welvaart als uitgangspunt is dan ook een pleidooi voor samenwerking op regionale schaal. Gelet op de thema's en de variëteit in de regio lenen een aantal thema's zich juist om op lokaal of buurtniveau op te pakken. Met brede welvaart als ultiem doel, investeren we in een toekomstbestendige en evenwichtige Regio Zwolle.

Het goede leven bevorderen

In Regio Zwolle kiezen wij ervoor om brede welvaart te bevorderen. Brede welvaart gaat over welvaart en welzijn van inwoners en ondernemers. We willen het goede leven in Regio Zwolle bevorderen. Brede welvaart wordt niet alleen bepaald door traditionele, economische, indicatoren van welvaart, maar ook door zaken zoals leefomgeving, het kunnen voorzien in het levensonderhoud, gezondheid, veiligheid, de mogelijkheden tot persoonlijke ontplooiing en het onderhouden van sociale contacten, het behoud van biodiversiteit of rechten voor groepen inwoners waar iemand zelf niet toebehoort.

Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Bij brede welvaart gaat het daarnaast niet alleen om het hier en nu; brede welvaart strekt zich uit tot buiten de grenzen van de eigen stad, regio of land, en gaat ook over toekomstige generaties. Brede-welvaart-denken zorgt ervoor dat met een integrale blik gekeken wordt naar hoe het gaat met de inwoners van de regio. Door verder te kijken dan alleen materiele welvaart, ontstaat er een evenwichtiger beeld van de stand van zaken in de regio en wordt bewustzijn gecreëerd voor het maken van keuzes in het belang van inwoners en ondernemers. We maken daarbij geen onderscheid tussen inwoners van platteland, grotere kernen en steden. Gelijke kansen voor iedereen.

Concretisering van brede welvaart – SDG's

Brede welvaart wordt veelal geconcretiseerd middels de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) zoals geformuleerd door de Verenigde Naties. Het is dé wereldwijde duurzaamheidsagenda met een positieve blik op de toekomst. De geformuleerde doelen zijn een helder, bruikbaar kader tot 2030 om als leidraad te gebruiken bij het ontwikkelen en toetsen van de meerjarige agenda [1]. In de meerjarige agenda koppelen we de programma's aan de SDG's met als doel de samenhang zien tussen de activiteiten. De SDG's hebben op die manier een verfrissende, verrijkende en verbindende werking in de regionale samenwerking. De herkenbare en begrijpelijke beeldspraak van de SDG's heeft een mobiliserende en verbindende werking voor iedereen die zich in wil zetten voor duurzaamheid en inclusiviteit.

De herkenbare doelen waarop we ons in Regio Zwolle focussen zijn (de nummers corresponderen met die van de SDG's):

1) geen armoede
4) toegang tot kwaliteitsonderwijs
7) betaalbare en duurzame energie
8) waardig werk en economische groei
9) industrie, innovatie en infrastructuur
10) ongelijkheid verminderen
11) duurzame steden en gemeenschappen
12) verantwoorde consumptie en productie
13) klimaatactie
15) leven op het land
17) partnerschap om doelstellingen te bereiken.

3. MEERJARIGE AGENDA 2024 - 2028

Regio Zwolle groeit in aantal bedrijven en inwoners. De regio ontwikkelt zich door als overloopgebied van de Randstad en de verbindende schakel naar het noorden en oosten. Naast de successen hebben we ook te maken met de nodige uitdagingen:

- de tekorten op de arbeidsmarkt lopen op
- ondernemers hebben vele crises het hoofd te bieden
- recessie dreigt
- de druk op de woningmarkt neemt toe'
- de agrarische sector heeft het moeilijk
- op diverse plekken zorgt toerisme voor minder leefbaarheid en druk op de natuur
- het mobiliteitssysteem heeft haar grenzen bereikt
- de sociaaleconomische verschillen binnen de regio groeien

Stuk voor stuk vraagstukken waarvoor de samenwerking binnen Regio Zwolle nodig is om resultaten te boeken of effectiever te zijn. Simpelweg omdat inwoners en ondernemers zich niet houden aan gemeentegrenzen, maar zich binnen het daily urban system van de regio bewegen.

Uitvoeringslijnen
Om onze ambities te realiseren en effecten te bereiken, werken we in de periode 2024-2028 langs twee inhoudelijke uitvoeringslijnen:

1) economie & arbeidsmarkt
2) ruimtelijke ontwikkeling

Ook belangrijk: het versterken van het netwerk en de onderlinge samenwerking is het sluitstuk om de komende periode tot een succes te maken en wordt als derde uitvoeringslijn opgenomen.

Ambitie realiseren
Public affairs en communicatie zijn ondersteunend aan de missie en onderliggende strategie van Regio Zwolle en dragen bij aan het realiseren van de ambitie. De opgaven zijn van de regionale samenwerking. Zij kunnen regionaal aangejaagd, geïnitieerd en/of uitgevoerd worden. Of regionaal geagendeerd worden waarbij andere partners van de samenwerking dit uitvoeren. Dan is de regio een verbindende schakel in dit geheel.

Visie en missie
Met de meerjarige agenda 'Regio Zwolle stapt door – 2024-2028' werken we aan het realiseren van onze visie en ambitie. Hierna worden de visie, missie, ambitie, doelen en strategie verder uitgewerkt.

Hierna volgt een schematisch overzicht van de hoofdlijn van de agenda.

VISIE

Regio Zwolle versterkt als duurzame regio zijn unieke landschappelijke kwaliteit, is innovatief en genereert blijvend welvaart en welzijn (brede welvaart) voor haar inwoners en ondernemers.

MISSIE

Regio Zwolle heeft netwerkkracht. Wij werken samen aan kansen en zorgen voor een hoge dichtheid en interactie van netwerken, zodat wij snellere, slimmere en betere antwoorden hebben op onze maatschappelijke uitdagingen.

AMBITIE

In de delta van de toekomst geeft Regio Zwolle het nieuwe klimaat adaptieve landschap van Nederland vorm. Een delta waarin stedelijk gebied, water en platteland met elkaar verweven zijn. Waar mensen in harmonie met water en natuur kunnen wonen, werken en leven. Een regio met een sterke brede welvaart die aansluit bij de economische hoofdstructuur van Nederland en die uitgroeit tot de vierde pijler onder de Nederlandse economie (*squaring the triangle*) en waarin iedereen mee kan doen.

IN 2028

- ✔ Regio Zwolle heeft een duurzame en wendbare economie, waarin bedrijven ruimte hebben om te ondernemen en kunnen zij hun businessmodellen in de nieuwste transities en technieken door ontwikkelen. Is er een sterk regionaal ecosysteem ontwikkeld met excellente ondernemersdienstverlening. Door de ondernemersdienstverlening worden vooral mkb- en familiebedrijven benaderd. Regio Zwolle staat bekend om haar werkwijze om ondernemers te ondersteunen en faciliteren in de ondernemersdienstverlening. Met een investeringsfonds voor ondernemerschap, innovatie en transities.

- ✔ Regio Zwolle realiseert een toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt. Er is een regionaal werkcentrum actief en alle inwoners kunnen zich daar zelf melden. Iedere inwoner heeft recht op een loopbaan- en ontwikkelgesprek, heeft toegang tot het instrumentaria wat beschikbaar is en weet optimaal de scholingsbudgetten te benutten. Via sectortafels wordt gewerkt aan de aansluiting economie – onderwijs en arbeidsmarkt. Werkgevers kunnen gebruik maken van een investeringsfonds voor leven lang ontwikkelen en vernieuwing. Voor het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt worden de nationale en Europese middelen benut om zoveel mogelijk mensen met een afstand of kwetsbare positie op de arbeidsmarkt te helpen aan werk.

- ✔ Regio Zwolle heeft samen met 22 gemeenten, 4 provincies en haar partners de ruimtelijke puzzel gelegd en geeft succesvol uitvoering aan het Novex-gebied. Er is daarnaast voldoende samenwerking op het gebied van recreatie, toerisme en mobiliteitstransitie. In de regio is aandacht voor kennisdeling en uitwisseling van good practises. In het bijzonder is er aandacht voor het verbeteren van de balans tussen plattelandsgemeenten, kleinere kernen en steden.

DOELEN 2024 - 2028

Duurzame en wendbare economie

- ✔ Versterken van de concurrentiekracht van de Regio Zwolle door een sterk en duidelijk economisch profiel in combinatie met een aantrekkelijk vestigingsklimaat. We bieden nieuwe en voldoende bedrijfsruimte.

- ✔ Het realiseren van meer synergie tussen de bestaande netwerken en initiatieven ter ondersteuning van het mkb bij de transitieopgaven. Dit om uiteindelijk het mkb beter te kunnen bereiken en activeren.

- ✔ Het realiseren van de juiste voorwaarden om de omschakeling naar een circulaire economie, de energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit te versnellen. Dat geldt op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit, maar ook voor de meer economische transities.

- Het ontwikkelen van een lerende aanpak en samenwerking met de betrokken partners van Regio Zwolle.
- Onderdeel hiervan is de versterking in de samenwerking tussen economie en arbeidsmarkt: verantwoordelijk voor het inventariseren en uitwerken van overkoepelende uitdagingen. Alsmede het koppelen op uitvoeringskracht.

Toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt

- Realiseren van een toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt. Daarin streven we maximale arbeidsparticipatie en arbeidsproductiviteit na, die het mogelijk maken transities te realiseren.
- Realiseren van de opstart en ontwikkeling van een Regionaal Werkcentrum, gericht op actieve dienstverlening voor iedere inwoner met een loopbaan- en/of ontwikkelvraag.
- Versterken van de reguliere werkgevers- en werkzoekendendienstverlening van Regio Zwolle en afstemmen bovenregionaal tussen vier arbeidsmarktregio's.

Klimaatbestendige inrichting van onze regio

- Behouden en vergroten van de leefbaarheid van Regio Zwolle, in balans met de natuur, landbouw en hoogwaardige natuur, deelnemen op de klimaatverandering door te investeren in systeemoplossingen en werken aan balans. Aandacht voor behoud landschap, klimaatadaptatie, spreiden van toerisme. Behoud voedselproductieareaal. Als vruchtbare delta hebben we een grote rol in de (inter)nationale voedselvoorziening. Er zijn kwalitatieve programmeringsvraagstukken die in de breedte moeten worden afgewogen, dus niet alleen op economie, maar bijvoorbeeld ook op wonen. In deze uitvoeringslijn mag explicieter gemaakt worden dat we de afwegingen op regionale schaal steeds te koppelen aan het daily urban system.
- Het accommoderen van de ontwikkelopgave (woningen en bedrijvigheid), met behoud van de huidige ruimtelijke kwaliteit. Er is ruimte voor woningbouw.
- In een klimaatadaptieve delta bouwen we gebiedspecifiek. Omdat identiteit in grote mate bepalend is voor leefbaarheid en sociale samenhang, omarmen we in dit principe de specifieke en unieke eigenschappen van de gebieden in onze regio.
- De ondergrond en het watersysteem zijn bepalend voor waar en hoe we bouwen om ook op lange termijn bij klimaatverandering een florerende regio te kunnen zijn.
- Iedere ontwikkeling heeft oog voor de door de landschappelijke ondergrond, natuur, cultuurhistorie en bouwcultuur gevormde karakteristieken en identiteit van de plek en

behoudt of versterkt deze. Daar zetten we vol op in en bouwen zo aan een afwisselende regio.

- Benutten en versterken van huidige en toekomstige ambities op het gebied van leefbaarheid, landschap en de energietransitie.

- In de herwaardering van het ruimtelijk beleid zijn water en bodem weer meer sturend voor alle ruimtelijke plannen: het afstemmen van ruimtelijke keuzes over woningbouw, energietransitie, natuur, landbouw, infrastructuur en economie op de staat en de kwaliteit van de ondergrond en de natuurlijke dynamiek van het water.

Duurzame bereikbaarheid van en in de regio

- De uitdaging voor bereikbaarheid ligt in het werken aan een betere balans in de regio. De relatief grote pendel naar Zwolle is deels onvermijdelijk vanwege de regionale centrumfunctie, maar de mobiliteitssystemen kunnen niet veel meer aan. Het accommoderen van de ontwikkelopgave (woningen en bedrijvigheid), met behoud van de huidige ruimtelijke kwaliteit op basis van een groene klimaat adaptieve (verstedelijkings)strategie.

- De mobiliteitsanalyses (en ook de Integrale Mobiliteitsanalyse (IMA)) geven aan dat grote delen van het hoofdwegennet in het hoge economische ontwikkelingsscenario zonder maatregelen zoals 'betalen naar gebruik' richting 2040 afwikkelingsproblemen gaan optreden. De extra geplande woningbouw heeft hier geen significante invloed op (uitgezonderd de N50 in relatie tot de verstedelijking in Dronten/Kampen – veilige N50 is van groot belang).

- De uitdaging ligt in een mobiliteitstransitie, waarbij oplossingsruimte ligt in het verduurzamen van mobiliteit: fiets of openbaar vervoer in plaats van auto. En ook in het voorkomen van mobiliteit. Want als inwoners van een kleinere dorpskern of plattelandsgemeente in de buurt terecht kunnen voor hun vraag hoeven ze niet ver te reizen. Hier kunnen de verstedelijkingskeuzes (waar gaan we woningen bouwen en faciliteren we arbeidsplaatsen?) sterk in sturen. De mobiliteitstransitie creëert ruimte voor de auto in delen van Regio Zwolle die wel van de auto afhankelijk zijn.

- In 2050 is Port of Zwolle een florerend haven- en bedrijvengebied. De havens kunnen in door een optimale infrastructuur efficiënt goederen- en personenverkeer afwikkelen. Slimme sturing op vervoerswijzen (modalshift) voorkomt opstopping. De samenwerking in Port of Zwolle (waaronder gezamenlijke belangenvertegenwoordiging) heeft de commerciële slagkracht en efficiëntie vergroot. Ook is er ruimte voor nog een aan te leggen buitendijkse haven.

STRATEGIE

4. ECONOMIE EN ARBEIDSMARKT

We willen de internationale concurrentiepositie van Regio Zwolle versterken. We werken daarom aan een duurzame en wendbare economie. Dat doen we met drie pijlers in ons achterhoofd:

- ✔ zorg voor economische structuurversterking van alle gebieden in Regio Zwolle
- ✔ geef richting aan de transitie van de arbeidsmarkt
- ✔ jaag innovatie aan op het gebied van de transities als bijvoorbeeld digitalisering, circulaire economie en energietransitie.

4.1. Groeien naar een duurzame en wendbare economie

Karakteristiek

Regio Zwolle kent een brede basis aan economische activiteiten en presteert goed. Er is niet één drijvende dominante sector; de sectoren agro-food, maakindustrie (o.a. kunststoffen), health, IT/e-commerce, logistiek en vrijetijdseconomie zijn verspreid over de regio vertegenwoordigd. Die veelzijdigheid is een groot goed. Het zorgt voor een weerbare economie. Ook in mindere tijden.

De economische kracht van de regio ligt bij de mkb- en familiebedrijven: 76% van het bedrijvenbestand bestaat uit bedrijven met minder dan 9 medewerkers, samen goed voor 60% van de werkgelegenheid. Het mkb wordt gekenmerkt door gerichtheid op continuïteit en maatschappelijke betrokkenheid. Daar staat tegenover dat het mkb in algemene zin gevoelig is voor conjuncturele schommelingen en een ingeteerd investeringsniveau heeft.

Er is serieus gevaar dat bedrijven achter gaan lopen en daardoor minder toekomstbestendig zijn. Dat komt door:

- ✔ de kleine bedrijfsomvang van mkb-bedrijven (vaak zonder hr-afdeling)
- ✔ het opleidingsniveau van de beroepsbevolking (68% beroepsbevolking niet hoger dan mbo-niveau 3)
- ✔ het relatief geringe innovatievermogen van mkb'ers

Wat is er aan de hand?

Ontwikkelingen zoals digitalisering, verduurzaming en de opkomst van de circulaire economie veranderen het speelveld waarin het mkb zich beweegt onherroepelijk. Het aantal transities en veranderingen neemt met de dag toe. De snelheid van verandering is hoog. Vanuit het regionale samenwerkingsverband en vanuit andere hoeken is er een divers ondersteuningsaanbod voor het mkb. Deze ondersteuning is er in de regio in vele soorten en maten. Het aanbod kent echter een versnipperd karakter. Daarnaast blijft het daadwerkelijk bereiken en activeren van het brede mkb lastig.

De partijen die in Regio Zwolle actief zijn op de ondersteuning van het mkb hebben de ambitie om samen deze infrastructuur te harmoniseren en te versterken.
De ruimte is schaars in de regio, ook om te ondernemen. De groei van de regio en werkgelegenheid en de transities vragen om ruimte voor toekomstbestendige werklocaties waar bedrijven oplossingen vinden voor die bijdragen aan de nationale ambitie om in 2050 CO2-neutraal, volledig circulair en klimaatbestendig te zijn.

Waar zetten we op in?

In 2028...

- heeft Regio Zwolle een duurzame en wendbare economie, waarin bedrijven ruimte hebben om te ondernemen en zij hun businessmodellen in de nieuwste transities en technieken door kunnen ontwikkelen.
- is er een sterk regionaal ecosysteem ontwikkeld met excellente ondernemersdienstverlening. Die benadert vooral mkb- en familiebedrijven.
- staat Regio Zwolle bekend om haar werkwijze die ondernemers ondersteunt en faciliteert in de ondernemersdienstverlening. Met een investeringsfonds voor ondernemerschap, innovatie en transities.

Resultaat in aantallen - per jaar (output)

- Bereiken van jaarlijks 5.000 ondernemers die actief aan de slag willen met innovatie en/of nieuwe businessmodellen. Daarvan doen tenminste 750 ondernemers mee aan een of meerdere activiteiten die ontwikkeld zijn door het regionale ecosysteem. Daarin werken we toe naar een heldere voordeur (no-wrong-door principe) met verschillende specialistische uitvoeringsorganisaties die elkaar ook weten te vinden in de samenwerking.
- Realiseren van een krachtige en toegankelijke kennis- en innovatie-infrastructuur waarbij alle innovatieclusters en hubs met elkaar verbonden worden, waarbij meer dan dertig startups jaarlijks gebruikmaken van de faciliteiten. Daarvan ontwikkelen zich vijf startups door naar een scale-up. De in de regio werkzame publiek-private samenwerkingen worden allen digitaal via een platform ontsloten zodat ondernemers, studenten en werkenden hier beter toegang tot hebben. In ieder deelgebied zijn een tot drie hubs aanwezig die erkend innovatiehub zijn. Het regionale programma is erop gericht om synergie in de samenwerking aan te brengen, de hubs laagdrempelig en toegankelijk te maken voor ondernemers en studenten. Dan wel dat de hub gevolgd wordt voor kennisontwikkeling en toepassing van kennis. De hoogwaardige kennis die in de regio aanwezig is te praktiseren en te delen in de regio. Er wordt een interactieve kaart gemaakt die direct inzicht geeft in alle projecten. Actieve kennisdeling voor onderwijs- en kennisinstituten, ondernemers en overheden wordt aangejaagd.
- Realiseren van jaarlijks 150 onderzoek- en stageplaatsen voor studenten die meewerken in onderzoeksprogramma's op het snijvlak van de transities voor de economie en/of gekoppeld aan de benoemde innovatiehubs. Er wordt een extra honneurs- en begeleidingsprogramma opgezet voor studenten die zich voor tenminste twee jaar verbinden aan de regio.
- Doorontwikkelen van de ondernemersdienstverlening (eerste en tweedelijns) in samenwerking met gemeenten, provincies en Rijk. Met als doel laagdrempelige en toegankelijke ondersteuning voor ondernemers die in Regio Zwolle gevestigd zijn of zich willen vestigen.
- Realiseren van een onderzoeksprogramma met daarin vier toonaangevende onderzoeken (waaronder de Regio Zwolle Monitor) waarmee de Economic Board Regio Zwolle de dialoog voedt over de koers van de regionale economie.
- Het realiseren en periodiek actualiseren van een ruimtelijk economische visie. Ook een vertaalslag maken naar de ruimtelijke randvoorwaarden voor het vergroten van de aantrekkelijkheid van de regio voor bedrijven in zowel landelijk als stedelijk gebied.

Impact maken in vier jaar (outcome)

- Versterken van de concurrentiekracht van de Regio Zwolle door een sterk en duidelijk economisch profiel in combinatie met een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
- Het realiseren van meer synergie tussen de bestaande netwerken en initiatieven ter ondersteuning van het mkb bij de

transitieopgaven. Dit om uiteindelijk het mkb beter te kunnen bereiken en activeren. Met daarbij een effectieve uitvoeringsstrategie vanuit het no-wrong-door-principe voor ondernemers met een vraag. Randvoorwaarde is dan wel dat de vraag van ondernemers centraal staan.

- ✔ Het realiseren van meer synergie en verbinding binnen (top)sectoren als agro & food, e-commerce en ICT, maar ook de vrijetijdseconomie.
- ✔ Het realiseren van de juiste voorwaarden om de omschakeling naar een circulaire economie, de energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit te versnellen. Zowel op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit, als de meer economische transities.
- ✔ Het ontwikkelen van een lerende aanpak en samenwerking met de betrokken partners van Regio Zwolle. Onderdeel hiervan is de versterking in de samenwerking tussen economie en arbeidsmarkt: verantwoordelijk voor het inventariseren en uitwerken van overkoepelende uitdagingen. Alsmede het koppelen op uitvoeringskracht.
- ✔ Het versterken van de betrokkenheid en representatie van de betrokken partners in de benodigde netwerken.

Hoe pakken we dit aan?

PROGRAMMA	TOELICHTING	PARTNERS
Krachtige en toegankelijke kennis- en innovatiestructuur gericht op de sectoren en transities 1	De regio onderzoekt gericht waar vraagstukken liggen in de markt en wat de transitie opgaven zijn en steunt het mkb in deze transitieopgaven door: ✔ innovatie- en kennisontwikkeling (laagdrempelig en toegankelijk voor de bedrijven zelf) ✔ experimenteerruimte ✔ stimulerings- en ondersteuningsbeleid, ✔ innovatie- en hub-ontwikkeling Voor de benodigde schaalgrootte zoekt Regio Zwolle aansluiting bij de Strategische innovatie- en investeringsagenda (SIIA) Oost Nederland, Think East en de thema's die hierin genoemd worden als Slim en duurzaam voedsel produceren, Digital Economy & Industry, Smart Energy, Clean & Circular en Prevention & Medtech. Actief maken we verbinding naar de betrokken partners in Gelderland, Overijssel, Flevoland en Drenthe. Daar waar sectoren extra inzet nodig hebben (bijvoorbeeld recreatiesector of agro & food) dan is dit mogelijk. Een ontwikkeling van een innovatiecluster rond klimaatadaptatie (met ondernemers, onderzoek en onderwijs) en een delta-experience voor inwoners en bezoekers, waar de delta (vraagstukken, opgaven, handelingsperspectief) – onder meer door inzet van de creatieve sector - zijn een kans voor de regio en de sector.	*22 gemeenten, 4 provincies, EBRZ, MKB Nederland Regio Zwolle, VNO-NCW Regio Zwolle, Kennispoort Regio Zwolle, Horizon en collega uitvoerings-organisaties, onderwijs-instellingen, Oost NL en samenwerkings-verbanden als Perron038, IQ BLVD, Innovatiecluster Noordoostpolder e.a.*

Ondernemers-ecosysteem en dienstverlening

2

Ondernemers zorgen voor dynamiek, bedrijvigheid en werkgelegenheid en spelen een belangrijke rol in de huidige maatschappelijke en economische transities. Provincies, gemeenten en uitvoeringsorganisaties dragen hieraan bij door te helpen, te begeleiden en te ondersteunen waar nodig. De publieke organisaties zijn voor veel ondernemers het eerste contact met de overheid.

Optimale dienstverlening en aandacht voor regeldruk- en beleving zijn daarom belangrijk. We moeten ondernemers een goede uitgangspositie bieden voor economisch herstel zodat de werkgelegenheid geborgd blijft voor alle lagen van de bevolking. Daarom zetten we in op de versterking van het ondernemersecosysteem en de ondernemersdienstverlening.

22 gemeenten, 4 provincies, Kennispoort Regio Zwolle, Horizon en collega uitvoering-sorganisaties, onderwijs-instellingen, Oost NL, Regio Zwolle Brigade en samenwerkings-verbanden als hubs en topsectoren

Ruimtelijk economische visie – beleids-verkenning regionaal vestigingsklimaat voor bedrijven

3

De gemeenten en provincies zetten zich in voor de versterking van het fysieke vestigingsklimaat voor een toekomstbestendige regionale economie: het organiseren van de ruimtelijke randvoorwaarden voor werklocaties en transities (fysiek en milieu).

Vanuit een gezamenlijk ruimtelijk economisch toekomstbeeld ontwikkelen de overheden, gekoppeld aan het NOVEX-gebied, een ruimtelijke strategie op werklocaties door samenhang en verbinding tussen de intergemeentelijke en provinciale programma's te ondersteunen. Met waardering en respect voor ieders rol in de ruimte hebben we de ambitie om door inspiratie en kennisdeling alle partners in staat te stellen weloverwogen keuzes te maken in het ruimtelijk domein. Dit hangt dan ook samen met hoofdstuk 6 van deze agenda: de uitwerking van de ruimtelijke opgaven daar waar het gaat om het realiseren van woningen en voorzieningen.

22 gemeenten, 4 provincies, Rijk EBRZ en betrokkenen

Lerende regio en onderzoeks-programmering

4

In het kader van de lerende samenwerking wordt het netwerk tussen partners betrokken bij de economische uitvoeringsprogramma versterkt. Ook wil de regio betrouwbare, feitelijke informatie kunnen presenteren over thema's die relevant zijn voor onze regio om een (economisch) beeld op te kunnen maken.

Nader te bepalen onderzoek consortium (nader vast te stellen), Hogeschool Windesheim (Regio Zwolle Monitor)

We willen met bovenstaande programma's een brede welvaart voor iedereen. Daarmee versterken we de leefbaarheid, innovatiekracht en verduurzaming van onze regio. We focussen ons in Regio Zwolle hierbij op zeven van de zeventien SDG's:

1) **Geen armoede** – gericht op de afname van armoede in al haar vormen.
4) **Kwaliteitsonderwijs** – goed onderwijs is voor mensen in alle leeftijdscategorieën en in alle levensfasen van belang. Van peuteronderwijs tot een Leven Lang Ontwikkelen. Onderwijs zorgt ervoor dat werkenden over vaardigheden beschikken om mee te kunnen draaien in de steeds veranderende vragen op de arbeidsmarkt.
7) **Betaalbare en duurzame energie** – ontwikkelen en gebruik van technologieën voor energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen zijn van wezenlijk belang om energieverbruik en de afhankelijkheid van fossiele brandstof te verminderen.
8) **Eerlijk werk en economische groei** – voor iedereen gelijke kansen op werk met gelijkwaardig loon voor gelijkwaardig werk. De economische groei moet toenemen door middel van diversificatie, technologische ontwikkeling en innovatie en mag niet niet langer een van de oorzaken zijn van milieuvervuiling.
9) **Industrie, innovatie en infrastructuur** – verbeteren van mobiliteit en infrastructuur, en de nadelen ervan (lees: tijdverlies door files, onveiligheid in het verkeer en druk op het milieu) verminderen. Daarnaast moet het bedrijfsleven innoveren en verduurzamen.
12) **Verantwoorde consumptie en productie** – een efficiënter gebruik van grondstoffen verlaagt de druk op het milieu en vermindert de afhankelijkheid van grondstoffen.
13) **Klimaatactie** – aanpakken van de door mensen veroorzaakte klimaatcrisis. De effecten van klimaatverandering vormen een bedreiging voor mensen en natuur in onze regio.
17) **Partnerschap om doelstellingen te bereiken** - Het realiseren van de doelen vereist samenhangend beleid, een coöperatieve omgeving en het aangaan van nieuwe partnerschappen.

Concretisering naar uitvoering
De partners in de Economic Board Regio Zwolle (EBRZ) geven vorm aan de economische agenda. In 2022 is het nieuwe koersdocument van EBRZ uitgekomen en op dit moment wordt gewerkt aan een concretiseringsslag. Hetzelfde geldt voor de strategische agenda van de onderwijsinstellingen verenigd in de Zwolse8. Met de partners van EBRZ en onderwijsinstellingen wordt een jaarplan ontwikkeld om dat verder vorm en inhoud te geven.

4.2. Werken aan een toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt

Karakteristiek

Regio Zwolle bloeit en de werkgelegenheid neemt, met 14.000 openstaande vacatures, harder toe dan het Nederlands gemiddelde. Begin 2023 kon een werkzoekende uit Regio Zwolle uit meer dan vijf banen kiezen. Landelijk ligt dit gemiddelde op 4,4 banen. Dat wil niet zeggen dat zowel werkzoekenden als bedrijven daadwerkelijk kunnen kiezen: naast de kwantitatieve mismatch is ook sprake van een kwalitatieve mismatch op de arbeidsmarkt. De verandering van werk gaat zo snel dat de behoefte toeneemt aan mensen met specifieke opleidingen, kennis en vaardigheden. Ontgroening en vergrijzing zorgen voor krapte op de arbeidsmarkt. Het tekort aan menselijk kapitaal is een van de knelpunten voor de verdere groei van de regionale economie en remt de mogelijkheid om te versnellen op de noodzakelijke transitieopgaven als digitalisering, circulair ondernemen en de energietransitie. Dit heeft een enorme ontwrichtende werking op de maatschappij.

Technologische innovaties en digitalisering vormen een uitdaging. Om het economisch succes te bestendigen wil de regio op dit vlak koploper zijn, met name als het gaat om de toepasbaarheid van innovaties (doenovatie).

Wat is er aan de hand?

Ondanks de goede uitgangspositie van de regio staat het succes onder druk. Plotselinge veranderingen in de geopolitieke context en de economische conjunctuur zijn niet beïnvloedbaar, maar we moeten er wel steeds meer rekening mee houden. Actuele crises (zoals de oorlog in Oekraïne, stikstof, Pfas, energie en gevolgen corona) vragen veel van ondernemers. Stijgende grondstof-, voedsel- en materiaalprijzen zijn bovendien in de hele regio voelbaar. Bedrijven in specifieke branches en sectoren worden hierdoor extra hard geraakt. Deze ontwikkelingen vragen wendbaarheid en weerbaarheid van onze regionale economie en arbeidsmarkt.

Regio Zwolle staat voor een schaalsprong en wil groeien zonder grote sociaaleconomische verschillen tussen gebieden. In de basis van de arbeidsmarkt hebben mensen een onzeker toekomstperspectief. Terwijl we met de tekorten op de arbeidsmarkt iedereen nodig hebben. De woningmarkt laat verdringingseffecten zien, op de arbeidsmarkt is er sprake van groei van werkgelegenheid.

We zien dat plattelandsgemeenten en kleinere kernen moeite hebben om jonge mensen te behouden. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de stad Zwolle, die blijft groeien. Daarom is de balans tussen kleinere steden, dorpen en de stad van groot belang. Belangrijk is dat de heel Regio Zwolle, en niet alleen Zwolle, profiteert van groei en het aantrekken en behouden van mensen. Met deze dynamiek worden sociale en economische verschillen tussen gebieden zichtbaarder en dreigt de kracht van de regio ondermijnd te worden. Dit vraagt een flexibele aanpak.

Waar zetten we op in?

Resultaat in aantallen (output)

- ✔ Inzet op de beweging van stimuleren van de leercultuur en leven lang ontwikkelen, met een bereik van jaarlijks 300.000 inwoners. Daarvan activeren we om gebruik te maken van een of meerdere financieringstrajecten 2.000 inwoners, 500 werkgevers en 1.000 werknemers en 5 experimenten op transities en/of sociale innovatie.
- ✔ Doorontwikkelen van twaalf sectortafels waarin werkgevers, werknemers en onderwijsinstellingen elkaar weten te vinden op: strategisch personeelsbeleid, sociale innovatie, versterken van de leercultuur, aanbod van Leven Lang Ontwikkelen en uitvoeren van projecten voor beschikbaarheid, wendbaarheid en inclusiviteit van mensen op de arbeidsmarkt.
- ✔ Jaarlijks realiseren van 2.500 individuele loopbaantrajecten en 1.000 mensen die gebruik maken van de dienstverlening van het Regionaal Werkcentrum.
- ✔ Realiseren van 1.000 matches voor kwetsbare doelgroepen in de periode 2024 – 2028 op de arbeidsmarkt en inzet op twee systeem doorbrekende experimenten.
- ✔ Realiseren van een groei naar 20.000 banen in 2040 en de groei verantwoord accommoderen in relatie tot de arbeidsmarktkrapte.

Impact maken (outcome)

- ✔ Realiseren van een toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt, waarin maximale arbeidsparticipatie en arbeidsproductiviteit wordt nagestreefd en die het mogelijk maakt transities te realiseren.
- ✔ Realiseren van de opstart en ontwikkeling van een Regionaal Werkcentrum, gericht op actieve

dienstverlening voor iedere inwoner met een loopbaan- en/of ontwikkelvraag.
- Versterken van de reguliere werkgevers- en werkzoekendendienstverlening van Regio Zwolle en afstemmen bovenregionaal tussen vier arbeidsmarktregio's.
- Het versterken van de betrokkenheid en representatie van de betrokken partners in de benodigde netwerken.

Hoe pakken we dit aan?

PROGRAMMA	TOELICHTING	PARTNERS
Leven Lang Ontwikkelen en inzet op leercultuur 1	- Onderzoek naar de ontwikkelingen op leercultuur, skills en leven lang ontwikkelen in Regio Zwolle (sectoraal, sub regionaal en lokaal niveau). - Continueren van het Ontwikkelfonds Regio Zwolle. - Doorontwikkelen van 12 sectortafels. - Inzet op scholing en Leven Lang Ontwikkelen rondom innovatie en de transitieopgaven. - Uitvoeren van het kennis, expertise en sturingsprogramma. Leren en verbeteren staat hierin centraal om het ecosysteem in de regio te versterken.	*22 gemeenten, 4 provincies, UWV Werkbedrijf, MKB Nederland Regio Zwolle, VNO-NCW Regio Zwolle, ondernemers-platforms- en bedrijfskringen, ZP Netwerk Regio Zwolle, FNV, CNV, onderwijs-instellingen, mbo- en hbo-instellingen uit daily urban system, SBB en sector- en branche-organisaties.*
Versterken en uitbreiden arbeidsmarkt-infrastructuur 2	- Realiseren van de opstart en ontwikkeling van een Regionaal Werkcentrum, gericht op actieve dienstverlening voor iedere inwoner met een loopbaan- en/of ontwikkelvraag. - Partners ontwikkelen tevens de arbeidsmarktinfrastructuur door, brengen projecten in beeld en zorgen ervoor dat de dienstverlening laagdrempelig en toegankelijk is voor een ieder met een loopbaanvraag. - Continueren van de Regio Zwolle Brigade.	*22 gemeenten, 4 provincies, UWV Werkbedrijf, MKB Nederland Regio Zwolle, VNO-NCW Regio Zwolle, ondernemers-platforms- en bedrijfskringen, ZP Netwerk Regio Zwolle, FNV, CNV, Zw8lse-instellingen, mbo- en hbo-instellingen uit daily urban system, SBB en sector- en brancheorganisaties.*

Talenten binden en boeien

3

- Stimuleren van talentontwikkeling en talentbehoud in de regio, door gericht de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven te faciliteren en hen uit te dagen de transitieopgaven te koppelen aan het opleiden van nieuwe studenten.
- Actief opzetten en inzetten van het arbeidsmarkt-ecosysteem voor jongeren tot 27 jaar met als doel iedere jongere te voorzien van een overstap naar werk. Realiseren van voldoende stages- en leerbanen (werkgarantie), startbanen en onderzoeksopdrachten. Dit is een inspanningsverplichting van alle partners. Iedere student heeft daarbij de mogelijkheid op een werkgarantie in Regio Zwolle.
- Versterking samenwerking realisatie doelstellingen Novex-gebied.
- Actieve betrokkenheid realiseren in het ontwikkelen van een uitvoeringsstrategie voor de gewenste groei van in ieder geval 50.000 woningen en 20.000 arbeidsplaatsen (doelstelling NOVEX-gebied) in tijden van arbeidsmarkttekorten. Hierin behoren vraagstukken als huisvestiging, mobiliteitsstrategie, bereikbaarheid OV, werklocaties en voorzieningen in thuis.

22 gemeenten, 4 provincies, UWV Werkbedrijf, MKB Nederland Regio Zwolle, VNO-NCW Regio Zwolle, ondernemers-platforms- en bedrijfskringen, ZP Netwerk Regio Zwolle, FNV, CNV, Zw8lse-instellingen, mbo- en hbo-instellingen uit daily urban system, SBB en sector- en brancheorganisaties.

Inclusie

4

- Continueren en doorontwikkelen van de reguliere dienstverlening voor werkgevers (WSP Regio Zwolle en Regio Zwolle Brigade), versterking van de samenwerking voor de werkzoekendendienstverlening en harmoniseren van instrumenten – alle inwoners in Regio Zwolle hebben gelijke kansen op werk.
- Versterken van de arbeidsmarkt door naast arbeidsproductiviteit ook in te zetten op inclusiviteit en het vergroten van de arbeidsparticipatie en mensen die, om wat voor reden dan ook, een afstand tot de arbeidsmarkt ervaren, te ondersteunen in hun route naar werk.
- Juist ook in relatie tot de gevraagde innovatieslag zorgen we dat iedereen mee kan (blijven) doen. Ten grondslag ligt het wettelijk kader SUWI.

15 gemeenten van arbeidsmarktregio Zwolle, provincies Gelderland en Overijssel, MKB, VNO, Zw8lse-instellingen, vakbonden en SBB

Verander-opgaven op de arbeidsmarkt

- Detecteren van relevante vraagstukken op de arbeidsmarkt van Regio Zwolle die grootschalig van aard zijn en ingrijpend zijn op de huidige wijze van werken.
- Actief oppakken van het thema arbeidsmarktkrapte in nauwe samenwerking met de partners.
- Investeren in levendige tripartiete ecosystemen, waarbinnen innovatie en thema's voor de toekomst in

22 gemeenten, 4 provincies, UWV Werkbedrijf, MKB Nederland Regio Zwolle, VNO-NCW Regio Zwolle, ondernemers-platforms- en

5	gezamenlijkheid worden opgepakt door bedrijfsleven, onderwijs en overheid, zoals ook gedaan wordt binnen de sectorale aanpak. ✔ De oplopende tekorten op de onderwijsarbeidsmarkt (primair, voortgezet en mbo-onderwijs) en in de gezondheidszorg zijn daarbij thema's die de komende periode in ieder geval relevant zijn.	*bedrijfskringen, ZP Netwerk Regio Zwolle, FNV, CNV, Zw8lse-instellingen, mbo en hbo instellingen uit daily urban system, SBB en sector- en branche-organisaties.*

We willen met bovenstaande programma's een brede welvaart voor iedereen met speciale aandacht voor plattelandsgemeenten en dorpskernen en kleinere steden. Daarmee versterken we de leefbaarheid, innovatiekracht en verduurzaming van onze regio. Om een toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt te realiseren, focussen we ons we op zeven van de zeventien SDG's:

1) **Geen armoede** – gericht op de afname van armoede in al haar vormen.
4) **Kwaliteitsonderwijs** – goed onderwijs is voor mensen in alle leeftijdscategorieën en in alle levensfasen van belang. Van peuteronderwijs tot een Leven Lang Ontwikkelen. Onderwijs zorgt ervoor dat werkenden over vaardigheden beschikken om mee te kunnen draaien in de steeds veranderende vragen op de arbeidsmarkt.
7) **Betaalbare en duurzame energie** – ontwikkelen en gebruik van technologieën voor energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen zijn van wezenlijk belang om energieverbruik en de afhankelijkheid van fossiele brandstof te verminderen.
8) **Eerlijk werk en economische groei** – voor iedereen gelijke kansen op werk met gelijkwaardig loon voor gelijkwaardig werk. De economische groei moet toenemen door middel van diversificatie, technologische ontwikkeling en innovatie en mag niet niet langer een van de oorzaken zijn van milieuvervuiling.
10) **Ongelijkheid verminderen** – sociale samenhang is nodig voor het goed functioneren van de samenleving. Iedereen moet gelijke kansen krijgen om deel uit te maken van de sociale infrastructuur.
12) **Verantwoorde consumptie en productie** – een efficiënter gebruik van grondstoffen verlaagt de druk op het milieu en vermindert de afhankelijkheid van grondstoffen.
17) **Partnerschap om doelstellingen te bereiken** - Het realiseren van de doelen vereist samenhangend beleid, een coöperatieve omgeving en het aangaan van nieuwe partnerschappen.

Concretisering naar uitvoering
In 2014 is het Werkbedrijf Regio Zwolle opgericht waarin de arbeidsmarktregio is vormgegeven en de sociale partners zijn aangehaakt op het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt. Onderdeel daarvan zijn werkgevers- en werkzoekendendienstverlening als het harmoniseren van instrumenten. Vanaf 2018 werkt de Regio Zwolle samen aan het toekomstbestendig maken van de arbeidsmarkt gericht op de Human Capital Agenda. Per 1 januari 2024 wordt hier de komst van een Regionaal Werkcentrum aan toegevoegd. Gezien de urgente vraagstukken en complexiteit worden alle genoemde partners verenigt in een netwerkstructuur gefaciliteerd door Regio Zwolle. Zij werken samen in een Arbeidsmarktboard (bestuurlijk) en kernteam Arbeidsmarkt (ambtelijk). Alle betrokken partners komen tot gezamenlijke actie en werken een uitvoeringsstrategie uit voor de komende jaren. In het jaarplan van 2024 wordt de aanpak voor het volgende jaar omschreven.

5. DUURZAME GROEI EN LEEFKWALITEIT

In Regio Zwolle willen we de leefkwaliteit van onze inwoners versterken door evenwichtig te groeien. Daarvoor is het belangrijk dat we:

- woningen blijven bouwen
- wonen, werken, voorzieningen en toerisme gebalanceerd spreiden over de regio
- een goed betrouwbaar mobiliteitssysteem hebben, ingebed in een robuust landschappelijk raamwerk

Iedereen profiteert

We zorgen ervoor dat de groei bijdraagt aan een regio:

- die mensen van landelijk en stedelijk gebied samenbrengt
- waar ook mensen met een laag of middeninkomen een woning kunnen betalen
- waar alle inwoners profiteren van banen, onderwijs en (stads)cultuur

Ook is het essentieel dat de ruimtelijke ontwikkeling die we voor ogen hebben, bijdraagt aan het behoud en realisatie van een veilige, klimaatadaptieve, gezonde en duurzame leefomgeving.

We doen het samen

Samen is het sleutelwoord, want samen:

- bewaken we de balans tussen platteland en de stad
- verbinden we de programma's zoals in Novex-gebied.
- maken we werk van vitale kernen.

Kennisdeling en ontwikkeling is hierbij van groot belang. Samen staan we aan de lat om inclusief en duurzaam te groeien met behoud van leefkwaliteit.

5.1. Visie op opgavegericht en regionaal samenwerken in de ruimte

Regio Zwolle neemt de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de opgaven in het NOVEX-gebied Regio Zwolle, in samenwerking met partners als waterschappen, maatschappelijke organisaties en Staatsbosbeheer. Centrale opgave van het NOVEX-gebied Regio Zwolle is klimaatadaptief groeien. Samen met het Rijk staan de handtekeningen voor het realiseren van minimaal 50.000 woningen en 20.000 arbeidsplaatsen in de periode tot 2040 in samenhang met een mobiliteitstransitie in onze dynamische en kwetsbare delta. Deze afspraken zijn bekrachtigd in het BO-MIRT van 10 november 2022.

Klimaatbestendige groeiregio

De ambitie is het realiseren van de klimaatbestendige groeiregio. Groeien met behoud van de goede leefomgeving en met een menselijke maat, oog voor klimaatadaptatie en waterveiligheid en de verbinding tussen stad en platteland. Regio Zwolle zet zich ook in voor bovenlokale (Rijks- en provinciale) programma's in de fysieke leefomgeving en ruimtelijke ontwikkeling. Waar het kan, leveren we een bijdrage aan de mobiliteitstransitie en de energietransitie.

Verbetering doorstroming en verkeersveiligheid

Wat mobiliteit betreft, zetten we in op de verbetering van de doorstroming en verkeersveiligheid op de hoofdwegen in de regio en de versterking van de spoorverbindingen. De regio ligt immers op het scharnierpunt van de Randstadverbindingen naar noord en oost: het zijn de levensaders van onze regio naar

de gebieden en regio's om ons heen. Op een vergelijkbare manier is de energie-infrastructuur bepalend voor de ruimtelijke inpassing van woonwijken en bedrijventerreinen.

Richtinggevend

De lopende processen bij het Rijk (de 26 nationale opgaven uit NOVEX-programma, als input voor de ruimtelijke puzzels) en bij de provincies zoals Omgevingsvisies en Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) dienen niet verstoord te worden en zullen richtinggevend zijn voor de regionale programma's. De regio vormt de logisch verbindende schakel tussen grensoverschrijdende vraagstukken op zowel lokaal niveau (22 gemeenten in het DUS) als provinciaal niveau (4 provincies in het DUS). Deze opgaven houden zich niet aan bestuurlijke grenzen en vragen om verbinding via de regio.

Kennisdeling en inspiratie

We zien een opgave om door kennisdeling en inspiratie over de grote ontwikkelingen en opgaven, die ons te wachten staan in het ruimtelijk domein alle partners in staat te stellen weloverwogen keuzes te maken en te ondersteunen in het bevorderen van samenwerking binnen de regio. Alleen op die manier, met elkaar als partners, krijgen we de klus geklaard van de grote verbouwing van Nederland in de komende jaren.

Tijdens het Regiocongres van 10 november 2022 hebben alle deelnemende partijen aan de Regio Zwolle (22 gemeenten, vier provincies, Economic Board Zwolle) en de vier waterschappen in Regio Zwolle de intentieverklaring 'Samen verder met ruimtelijke opgaven Regio Zwolle' ondertekend. Deze verklaring, die inmiddels informeel ook het 'pact van Nunspeet' wordt genoemd, is overhandigd aan de minister van Binnenlandse Zaken Hanke Bruins Slot. Met deze intentieverklaring is uitgesproken dat Regio Zwolle wil komen tot een robuuste ruimtelijke agenda, waarin de verschillende overheden in onze regio, met respect voor elkaars onderscheiden posities en verantwoordelijkheden, eensgezind willen optreden (één overheid), voor de lange termijn afspraken willen maken en dit bestuurlijk en ambtelijk goed willen organiseren. Het is van belang om scherp met elkaar te duiden op welke wijze regionaal wordt samengewerkt in het kader van duurzame groei en leefkwaliteit. Er zijn verschillende schaalniveaus waarop geacteerd wordt, zoals onderstaand schema aantoont.

Figuur 1. Overzicht schaalniveaus projecten / programma's ruimtelijke ontwikkeling – Regio Zwolle (februari 2023)

Faciliteren en ondersteunen

In onze regio ontstaat de grensontkennende verbinding tussen de programma's in de fysieke leefomgeving van 4 de provincies en de lokale verbinding over de gemeentegrenzen heen. Regio Zwolle hecht groot belang aan de samenhang en verbinding tussen de provinciale programma's. Onze ambitie is om in de samenwerking alle partners te faciliteren in hun belangen en de intergemeentelijke en provinciale programma's te ondersteunen. Daarom spreken we de ambitie uit om door inspiratie en kennisdeling over de grote ontwikkelingen en opgaven die ons te wachten staan in het ruimte-

lijk domein alle partners in staat te stellen weloverwogen keuzes te maken. Onderstaand volgt een nadere uitwerking van opgaves waarin we regionaal met elkaar samenwerken. Met waardering en respect voor ieders rol in de ruimte.

5.2. Realiseren van klimaatbestendige groeiregio Zwolle met behoud van ruimtelijke kwaliteit

Karakteristiek

Regio Zwolle is een deltagebied dat gekenmerkt wordt door een grote variatie in landschappen:

- hoge, droge zandgronden
- een rivierenlandschap met dekzandruggen
- (diepe) polders
- veenweidegebieden.

Als het ware is onze regio Nederland in het klein, een proeftuin. Want ook in Regio Zwolle hebben we te maken met veel water om ons heen. We liggen op een strategische positie in het watersysteem: wateraanvoer vanaf de rivieren, beken en weteringen staan via de singels van Zwolle in rechtstreekse verbinding met het IJsselmeer. Dat brengt, met de klimaatverandering in het achterhoofd, uitdagende opgaven met zich mee op het gebied van watermanagement.

Kwetsbaar

Dit deltasysteem is veelvuldig aangepast aan onze behoeftes, maar we zien dat het huidige systeem tegen zijn grenzen aan loopt en kwetsbaar is voor klimaatverandering. Dit geldt zowel binnen het regionale systeem als in de interactie tussen het regionale en nationale watersysteem. Het is noodzakelijk om de balans te herstellen tussen water- en bodemsysteem enerzijds en inrichting anderzijds, met als belofte een aantrekkelijkere en robuustere leefomgeving. Dit vraagt om fysieke ingrepen, maar vooral ook om een nieuwe omgang met water en een adaptieve aanpak.

Kansen

Hier liggen kansen om Regio Zwolle verder te ontwikkelen als dé klimaatbestendige voorbeeldregio van Nederland. Het Rijk ziet onze regio als gebied waar we met elkaar zaken voor elkaar krijgen. In onze vitale kernen werken gemeenten samen aan verduurzaming en vergroening van gezonde wijken. Die regionale samenwerking zorgt voor meer woningen en betere gezonde wijken. De komende jaren zetten we samen nog meer stappen: van denken richting doen. We hebben elkaar nodig om de opgaven te realiseren en daarom werken we in Regio Zwolle verband samen.

Wat is er aan de hand

De impact van klimaatverandering is al merkbaar: het leidt tot langere periodes van droogte en hitte, heftigere periodes van regenval en een stijgende zeespiegel. Dit brengt een grote opgave met zich mee voor onze economische groeiregio in de delta. Om op lange termijn onze brede welvaart te kunnen borgen, vraagt dit om robuust handelen met alle partners. De steeds extremer wordende omstandigheden hebben gevolgen voor de biodiversiteit en leiden tot wateronveiligheid.

De aanpak van de opgaven verschilt overigens per gebied:

- Op de hoge zandgronden is het sneller droog, overleven andere planten en diersoorten en is weinig tot geen wateraanvoer mogelijk;
- in de lager gelegen IJssel-Vechtdelta is er naast de droogteproblematiek meer dreiging van overstromingen en wateroverlast;
- in veenweidegebieden is het belangrijk de bodemdaling te beperken en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen door verhoogde (grond)waterstanden.

Verschillen landelijk en stedelijk gebied

Daarnaast is er verschil tussen landelijk en stedelijk gebied. In landelijk gebied is er minder snel sprake van hitte en wateroverlast dan in steden. In landelijk gebied is eerder sprake van wateroverlast in combinatie met droogte, waardoor meer sponswerking van onze bodem en opslag van water voor drogere periodes nodig zijn. Maatregelen die hittestress voorkomen, vragen bijvoorbeeld om meer ruimte voor robuuste natuur en water in de stad. Ook hier geldt

dat grotere kernen, plattelandsgemeenten en steden met elkaar verbonden zijn, omdat ze dezelfde problematiek hebben maar verschillende oplossingen. De keuzes van nu op het gebied van wonen, landschap en watersystemen, bepalen de toekomstbestendigheid en weerbaarheid van later. Samen leren we van elkaar.

Draagvlak
Toekomstbestendigheid en weerbaarheid vragen om een robuust watersysteem, met draagvlak bij inwoners en bedrijven. Daarmee kunnen we gevolgen beperken en de veiligheid waarborgen. Alleen in een veilige, toekomstbestendige en leefbare delta, met een robuust watersysteem, kan de economische transformatie in Regio Zwolle tot stand komen.

Woningmarkt
De druk op de woningmarkt in de regio is groot. Ook hier zijn de huizenprijzen hoog en is er een forse woningbehoefte. Dit komt deels door autonome groei en deels door de aantrekkelijkheid van de regio voor:

- stedelingen – de stad Zwolle maakt onderdeel uit van het stedelijk netwerk van Nederland;
- rustzoekers – onze regio is gevarieerd en een aantrekkelijk landelijk gebied met aantrekkelijke vitale dorpen, rustige plattelandsgemeenten en middelgrote steden.

Regio Zwolle is populair als alternatief voor de Randstad.

Balans in leefomgeving
De woningbouwopgave komt grotendeels ook voort uit de huishoudenverdunning: met name ouderen en jongeren hebben behoefte aan een één- of tweepersoonswoning, waarvoor gebouwd moet worden. Maar waar gebouwd wordt, moet ook rekening gehouden worden met de balans in de leefomgeving.
Regio Zwolle staat voor de opgave om veelzijdige ruimtelijke ontwikkeling te realiseren:

- aantrekkelijke landschappen
- goede natuur- en waterkwaliteit
- voldoende werklocaties
- betaalbare en bereikbare woningen voor iedereen
- een duurzame energie- en voedselvoorziening
- een veilige leefomgeving voor mens en milieu

Belangrijk daarbij is dat deze ambities in te passen zijn in de ruimtelijke inrichting van de gebieden.

Waar zetten we op in?
In 2028...
Regio Zwolle heeft samen met 22 gemeenten, 4 provincies en haar partners de ruimtelijke puzzel gelegd en geeft succesvol uitvoering aan het NOVEX-gebied. Er is daarnaast voldoende samenwerking in recreatie, toerisme en mobiliteitstransitie. In de regio is aandacht voor kennisdeling en uitwisseling van *good practises*. Daarbij kijken we vooral of de aandacht voor platteland en vitale kernen in balans is met die voor de stad.

Resultaat in aantallen - per jaar (output)
- Het realiseren van voldoende, betaalbare en passende woningen voor iedereen, zonder dat dit ten koste gaat van de aantrekkelijke landschappen, goede natuur- en waterkwaliteit en prettige leefomgeving die de regio kenmerken. We richten ons op de realisatie van minimaal 50.000 woningen in de periode tot 2040 op een duurzame en klimaatbestendige manier.

Impact maken (outcome)
- Behouden en vergroten van de leefbaarheid van Regio Zwolle, in balans met de natuur, landbouw en hoogwaardige natuur, inspelen op de klimaatverandering door te investeren in systeemoplossingen en werken aan balans. Aandacht voor behoud landschap, klimaatadaptatie, spreiden van toerisme. Behoud voedselproductieareaal. Als vruchtbare delta hebben we een grote rol in de (inter)nationale voedselvoorzie-

ning. Er zijn kwalitatieve programmeringsvraagstukken die in de breedte moeten worden afgewogen, dus niet alleen op economie, maar bijvoorbeeld ook op wonen. In deze uitvoeringslijn mag explicieter gemaakt worden dat we de afwegingen op regionale schaal steeds te koppelen aan het daily urban system.

- ✔ Het accommoderen van de ontwikkelopgave (woningen en bedrijvigheid), met behoud van de huidige ruimtelijke kwaliteit.
- ✔ In een klimaatadaptieve delta bouwen we gebiedspecifiek. Omdat identiteit in grote mate bepalend is voor leefbaarheid en sociale samenhang, omarmen we in dit principe de gebied specifieke unieke eigenschappen van onze regio.
- ✔ De ondergrond en het watersysteem zijn bepalend voor waar en hoe we bouwen om ook op lange termijn bij klimaatverandering een florerende regio te kunnen zijn. Ditzelfde geldt voor het mobiliteitssysteem (zie de volgende paragraaf) en de energie-infrastructuur.
- ✔ Iedere ontwikkeling heeft oog voor de door de landschappelijke ondergrond, natuur, cultuurhistorie en bouwcultuur gevormde karakteristieken en identiteit van de plek en behoudt of versterkt deze. Daar zetten we vol op in en bouwen zo aan een afwisselende regio.
- ✔ Benutten en versterken van huidige en toekomstige ambities op het gebied van leefbaarheid, landschap en de energietransitie.
- ✔ In de herwaardering van het ruimtelijk beleid zijn water en bodem weer meer sturend voor alle ruimtelijke plannen: het afstemmen van ruimtelijke keuzes over woningbouw, energietransitie, natuur, landbouw, infrastructuur en economie op de staat en de kwaliteit van de ondergrond en de natuurlijke dynamiek van het water.

Hoe pakken we dit aan?

PROGRAMMA	TOELICHTING	PARTNERS
1 Regionale sponsstrategie	De regio heeft uitgesproken een klimaatbestendige groeiregio te zijn (NOVI-gebied Zwolle). Anticiperen op klimaatverandering door te investeren in veerkrachtige en toekomstbestendige systeemoplossingen om waterveiligheid te realiseren. Dit vraagt erom de transitie te maken naar werken met natuurlijke oplossingen waarin bodem- en water leidend zijn. In lijn met de ontwikkelprincipes hebben natuurlijke oplossingen de voorkeur. Daarmee kan de sponsstrategie ook het ecologisch netwerk helpen versterken en gebiedseigen landschappelijke verschillen accentueren. Om het systeem als geheel bij een veranderend klimaat robuust te krijgen en te houden, zijn gebiedsgerichte maatregelen nodig op drie schaalniveaus: lokaal, regionaal en nationaal.	*22 gemeenten, 4 waterschappen, 4 provincies, Rijk*
2 Ruimtelijk economische visie	Bereikbaar en op niveau (qua randvoorwaarden, zoals energie- en digitale voorzieningen) houden van huidige en toekomstige economische toplocaties op regionaal (Regio Zwolle) en nationaal niveau (REOS - Ruimtelijk Economische Ontwikkelstrategie) in combinatie met een goed functionerend *daily urban system*. Zie ook hoofdstuk 5.	*22 gemeenten, 4 waterschappen, 4 provincies, Rijk, EBRZ*

Stedelijk Zwolle

3

Het ontwikkelprogramma stedelijk Zwolle is een stevige verdichting en vergroening van het historisch centrum, het stationsgebied en langs delen van de stedelijke ring. Deze toename in stedelijkheid levert een bijzonder uniek woonmilieu op voor de hele regio. Randvoorwaardelijk is dat de mobiliteitstransitie in Zwolle en in samenhang met de hele regio concreet en snel op gang komt. Daar ligt de collectieve uitdaging.

Gemeente Zwolle en omliggende gemeenten, 3 provincies, 2 waterschappen, Rijk, ProRail, NS, EBRZ, consilium Zwolle

Vitale kernen en gezonde buurten

4

Dit programma is vooral bedoeld om de samenwerking tussen gemeenten te bevorderen om de ambities uit de Verstedelijkingsstrategie samen waar te maken. Om slagkracht en uitvoeringskracht te ontwikkelen. Goede voorbeelden (inhoudelijk en procesmatig) te delen. Samenwerken in het versterken van de ambtelijke organisatie op het gebied van kennis en kunde biedt kansen. Samen sta je sterker. In 'gezonde wijken' werken we samen aan de verduurzaming en de vergroening van bestaande buurten. Het gaat hierbij om gezondheid en positieve gezondheid. Dit is een thema wat nader uitgewerkt wordt in dit programma met betrokkenheid van de maatschappelijke organisaties. Door hier een proactief regionaal programma van te maken snijdt het mes aan twee kanten: meer woningen en betere buurten. Omdat dit programma alle gemeenten in de regio betreft, is dit ook de lijn waarlangs breder gekeken wordt naar de implementatie van de ontwikkelprincipes uit de Verstedelijkingsstrategie.

22 gemeenten,, 4 provincies, triple helix partners en partners van positieve gezondheid.

Landelijk gebied – groeien in balans

5

Een vitaal landelijk gebied is onmisbaar voor de brede welvaart in onze regio. Het landelijk gebied staat voor een grote transformatie. Uitvoering van deze opgave ligt in eerste instantie primair bij de provinciale programma's landelijk gebied, waarin ook brede welvaartsdoelen worden meegenomen. Bij de uitwerking van het programma 'Vitale kernen' wordt de verbinding gelegd met vraagstukken zoals vrijkomende agrarische bebouwing, wat geen onderdeel is van het PPLG.

Alle partners

Kennisdeling

6

Kennis-, innovatie- en inspiratieprogramma, gericht op alle partners in Regio Zwolle. Doelen:

- ✔ meer verbinding op relatieniveau;
- ✔ meer kennis bij partners over de ruimtelijke opgaven van alle partners, meer betrokkenheid door inspirerende bijeenkomsten;
- ✔ meer toegang tot innovatieve benaderingen gericht op oplossingen voor opgaven in het ruimtelijk domein;
- ✔ meer kennisdeling en gebruik maken van ervaringen tussen de partners onderling.

Alle partners

Overkoepelend programma

7

Het overkoepelende programma stelt de stuurgroep in staat om gerichte acties te ondernemen met en naar partners om belangen te behartigen; waar nodig in samenwerking met Public Affairs.

Alle partners

We willen met bovenstaande programma's een brede welvaart voor iedereen. Daarmee versterken we de leefbaarheid, innovatiekracht en verduurzaming van onze regio. We focussen ons in Regio Zwolle op het gebied van duurzame groei en leefbaarheid op zes van de zeventien SDG's:

7) **Betaalbare en duurzame energie** – ontwikkelen en gebruik van technologieën voor energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen zijn van wezenlijk belang om energieverbruik en de afhankelijkheid van fossiele brandstof te verminderen.
8) **Eerlijk werk en economische groei** – voor iedereen gelijke kansen op werk met gelijkwaardig loon voor gelijkwaardig werk. De economische groei moet toenemen door middel van diversificatie, technologische ontwikkeling en innovatie en mag niet langer een van de oorzaken zijn van milieuvervuiling.
9) **Industrie, innovatie en infrastructuur** – verbeteren van mobiliteit en infrastructuur, en de nadelen ervan (lees: tijdverlies door files, onveiligheid in het verkeer en druk op het milieu) verminderen. Daarnaast moet het bedrijfsleven innoveren en verduurzamen.
12) **Verantwoorde consumptie en productie** – een efficiënter gebruik van grondstoffen verlaagt de druk op het milieu en vermindert de afhankelijkheid van grondstoffen.
13) **Klimaatactie** – aanpakken van de door mensen veroorzaakte klimaatcrisis. De effecten van klimaatverandering vormen een bedreiging voor mensen en natuur in onze regio.
15) **Leven op het land** – bescherming, herstel en duurzaam beheer van het leven op het land in al zijn vormen.
17) **Partnerschap om doelstellingen te bereiken** - Het realiseren van de doelen vereist samenhangend beleid, een coöperatieve omgeving en het aangaan van nieuwe partnerschappen.

Concretisering naar uitvoering

In het NOVEX-gebied Regio Zwolle werken alle partners nu samen aan de uitwerking van de programmaplannen en de inrichting van de uitvoeringsorganisatie. Er zijn zes kwartiermakers actief die de programma's nader uitwerken en voorzien van een programmaplan.
De programma's 6 (kennisdeling) en 7 (overkoepelend) worden in 2023 opgesteld en gaan in een pilotfase in uitvoering. De programma's vloeien voort uit de recent vastgestelde regionale verstedelijkingsstrategie. Bij succes wordt dit opgeschaald en gecontinueerd.

5.3. Versterken goede bereikbaarheid daily urban system (DUS)

Karakteristiek

Bereikbaar houden van huidige en toekomstige woon-, centrum- en bedrijfslocaties op regionaal en nationaal niveau in combinatie met een goed functionerend *daily urban* system: dat is de opgave voor de komende jaren. Regio Zwolle heeft een centrale en cruciale positie in het OV-netwerk van Nederland. Na Utrecht is NS-station Zwolle het grootste spoorknooppunt qua aantal in- en uitgaande spoorlijnen en is het de enige (spoor)schakel tussen de noordelijke provincies en de rest van Nederland. In de regio komen drie concessies in het streekvervoer samen met vele OV-hubs binnen de regio.

Corridor

In het wegennetwerk is een vergelijkbare situatie te zien, waar de A28 een belangrijke corridor is tussen de Randstad en het noorden, maar ook op een hoger schaalniveau tussen de havens van Rotterdam en Antwerpen, naar Duitsland, verbinding naar omliggende regio's en verder Europa in. De noord-zuidverbinding N50 vraagt aandacht voor wat betreft doorstroming en verkeersveiligheid. maar ook andere wegen binnen de regio, georganiseerd via corridors, vragen blijvend aandacht.

Zwolle is naast een landelijke dus ook een regionale schakel: als spin in een web verbonden per spoor met de meeste grotere plaatsen en de kleinere dorpen en plaatsen op het platteland – het OV-netwerk is behoorlijk uitgebreid. Dit zijn kansrijke, multimodaal bereikbare plekken voor verdere ontwikkelingen.

Platteland goed verbonden

Buiten het OV-netwerk is een groot deel van de regio, vooral kleinere dorpen op het platteland, afhankelijk van automobiliteit door de lage dichtheid en daardoor afwezigheid van (frequent en kwalitatief) openbaar vervoer. Het is belangrijk dat het platteland goed verbonden is en blijft met kleinere en grotere steden, zodat er eerlijke kansen zijn voor iedereen op werk en goed onderwijs. Dat onderstreept het belang van goede fietsverbindingen, OV-voorzieningen en een duurzaam mobiliteitssysteem. Zodat onze onderwijsinstellingen goed bereikbaar zijn voor iedereen uit Regio Zwolle. En dat er goed woon-werkverkeer mogelijk is voor mensen die wonen op het platteland, maar werken in de stad. Daarnaast stimuleren we het woon-werkverkeer per (elektrische) fiets.

Wat is er aan de hand?

De regio zet zich ook in voor Rijks- en provinciale-infrastructuurprogramma's; waar het kan leveren we een bijdrage aan:

- de mobiliteitstransitie
- de verbetering van de doorstroming
- verkeersveiligheid en de versterking van de spoorse verbindingen

De regio ligt immers in het scharnierpunt van de Randstadverbindingen naar het noorden en oosten. Het zijn de levensaders van onze regio naar de gebieden en regio's om ons heen.

Waar zetten we op in?

In 2028...

Regio Zwolle heeft samen met 22 gemeenten, 4 provincies en haar partners de ruimtelijke puzzel gelegd en geeft succesvol uitvoering aan het Novex-programma. Er is daarnaast voldoende samenwerking in de recreatie en toerisme alsmede de mobiliteitstransitie. In de regio is aandacht voor kennisdeling en uitwisseling van *good practises*. In het bijzonder is er aandacht voor de balans tussen stedelijk en landelijk gebied.

Resultaat in aantallen (output)

In de mobiliteitstransitie geven we voorrang aan voetganger, fietser en OV. Iedere ontwikkeling draagt bij aan de mobiliteitstransitie door in te zetten op een andere manier van verplaatsen: meer lopen, fietsen en OV-gebruik. We kiezen voor ruimte-efficiënte vervoerswijzen. Dat betekent inzet op een regionale mobiliteitstransitie in combinatie met verdichten in de kernen, rond OV-knopen en het mengen van wonen en werken waardoor inwoners minder (ver) hoeven te reizen: multimodale plekken maken waar een alternatief voor de auto voor handen is.

We streven naar meer robuustere corridors in de oost-west- en noord-zuidverbindingen en een verbeterde verkeersveiligheid. De regio blijft inzetten op versterking en verduurzaming van het bestaande spoor richting het noorden en de (grensoverschrijdende) verbinding naar het oosten: hogere snelheid, frequentie en verbeterde robuustheid via onder meer de aanleg van extra perronsporen, het saneren van ongelijkvloerse overwegen en elektrificatie.

Impact maken in vier jaar (outcome)

- ✔ De uitdaging voor bereikbaarheid ligt in het werken aan een betere balans in de regio. De relatief grote pendel naar Zwolle is deels onvermijdelijk vanwege de regionale centrumfunctie, maar de mobiliteitssystemen kunnen niet veel meer aan. Het accommoderen van de ontwikkelopgave (woningen en bedrijvigheid), met behoud van de huidige ruimtelijke kwaliteit op basis van een groene klimaat adaptieve (verstedelijkings) strategie.
- ✔ De mobiliteitsanalyses (en ook de Integrale Mobiliteitsanalyse (IMA)) geven aan dat grote delen van het hoofdwegennet in het hoge economische ontwikkelingsscenario zonder maatregelen zoals 'betalen naar gebruik' richting 2040 afwikkelingsproblemen gaan optreden. De extra geplande woningbouw heeft hier geen significante invloed op (uitgezonderd de N50 in relatie tot de verstedelijking in Dronten/Kampen).
- ✔ De uitdaging ligt in een mobiliteitstransitie, waarbij oplossingsruimte ligt in het voorkomen van mobiliteit (als mensen nabij terecht kunnen, hoeven ze niet ver te reizen) en het verduurzamen van mobiliteit (het kunnen kiezen voor de fiets of het (H)OV in plaats van de auto). Hier kunnen de verstedelijkingskeuzes (waar wonen en werken faciliteren) sterk in sturen. Duurzame mobiliteit vergt een aanpak met aandacht voor de verbinding met de energietransitie –onder meer in het combineren van laadinfra met mobiliteitsknooppunten. De mobiliteitstransitie creëert ruimte voor de auto in die delen van de regio die wel van de auto afhankelijk zijn.
- ✔ In 2050 is Port of Zwolle een florerend haven- en bedrijvengebied. De havens kunnen door een optimale infrastructuur efficiënt goederen- en personenverkeer afwikkelen. Slimme sturing op vervoerswijzen (modalshift) voorkomt congestie. De samenwerking in Port of Zwolle (waaronder gezamenlijke belangenvertegenwoordiging) heeft de commerciële slagkracht en efficiëntie vergroot.

Hoe pakken we dit aan?

PROGRAMMA	TOELICHTING	PARTNERS
Regionale mobiliteits-transitie 1	De regio wil stedelijke en economische groei faciliteren en tegelijkertijd de bereikbaarheid op peil houden. Door de relatief sterke autoafhankelijkheid van delen van de regio en de concentratie van werk en voorzieningen in Zwolle staat de bereikbaarheid onder druk. De mobiliteitsstrategie is volledig gericht op de mobiliteitstransitie naar meer actieve en schone vormen van vervoer die ook minderplek innemen. Daarmee is een sterke samenhang met waar we de woningen bouwen. Ook is er een relatie met de energie-infrastructuur, laadplekken en de locatie van bedrijventerreinen.	*22 gemeenten, 4 provincies*

Port of Zwolle

2

Samen met ondernemers, ketenpartners en andere belanghebbenden uit de regio werken we potentiële businesscases en concrete projecten uit. Beter benutten, herstructurering en transformatie. We onderzoeken de kansen en brengen de beschikbare en benodigde ruimte voor transformatie en verduurzaming in beeld. We onderzoeken met het bedrijfsleven de noodzaak voor havenuitbreiding en de kansen, risico's en alternatieven. Hiermee werken we tegelijkertijd aan kennisontwikkeling en bewustwording van de duurzaamheidsopgave en de mogelijkheden en onmogelijkheden die dit met zich meebrengt. We verbinden het Regio Deal-project 'Port of Zwolle Logistieke hub voor circulaire bedrijvigheid' nadrukkelijk met de meerjarige agenda van de Regio Zwolle.
De ontwikkeling van een haven van de toekomst vraagt om een bijpassende organisatie. We verkennen de professionalisering en de doorontwikkeling van het havenbedrijf.

3 gemeenten (met netwerk van overige gemeenten), 3 provincies, EBRZ

Karakteristieke stationsomgevingen

3

In dit gebiedsontwikkelingprogramma maken we serieus werk van de ontwikkeling van stationsgebieden helt de breedte aan opgaven die spelen in de kernen. De organisatie van deze knooppuntontwikkeling kent overeenkomsten, de vormgeving en type gebruikers zorgen voor een interessante variatie. Door deze gebieden intensief te ontwikkelen benutten we bestaande investeringen in spoor, werken we aan economisch elan en verminderen we de autoafhankelijkheid van de regio als geheel.

7 gemeenten, 3 provincies en het Rijk

Kennisdeling

4

Kennis-, innovatie- en inspiratieprogramma, gericht op alle partners in de regio Zwolle. Doelen: meer verbinding op relatieniveau, meer kennis bij partners over de ruimtelijke opgaven van alle partners, meer betrokkenheid door inspirerende bijeenkomsten, meer toegang tot innovatieve benaderingen gericht op oplossingen voor opgaven in het ruimtelijk domein, meer kennisdeling en gebruikmaken van ervaringen tussen de partners onderling.

Overkoepelend programma

5

Het overkoepelende programma stelt de stuurgroep in staat om gerichte acties te ondernemen met en naar partners om belangen te behartigen; waar nodig in samenwerking met Public Affairs.

We willen met bovenstaande programma's een brede welvaart voor iedereen. We focussen ons in Regio Zwolle op het gebied van bereikbaarheid daily urban system op zes van de zeventien SDG's:

7) **Betaalbare en duurzame energie** – ontwikkelen en gebruik van technologieën voor energiebesparing en hernieuwbare energiebronnen zijn van wezenlijk belang om energieverbruik en de afhankelijkheid van fossiele brandstof te verminderen.
8) **Eerlijk werk en economische groei** – voor iedereen gelijke kansen op werk met gelijkwaardig loon voor gelijkwaardig werk. De economische groei moet toenemen door middel van diversificatie, technologische ontwikkeling en innovatie en mag niet langer een van de oorzaken zijn van milieuvervuiling.
9) **Industrie, innovatie en infrastructuur** – verbeteren van mobiliteit en infrastructuur, en de nadelen ervan (lees: tijdverlies door files, onveiligheid in het verkeer en druk op het milieu) verminderen. Daarnaast moet het bedrijfsleven innoveren en verduurzamen.
12) **Verantwoorde consumptie en productie** – een efficiënter gebruik van grondstoffen verlaagt de druk op het milieu en vermindert de afhankelijkheid van grondstoffen.
13) **Klimaatactie** – aanpakken van de door mensen veroorzaakte klimaatcrisis. De effecten van klimaatverandering vormen een bedreiging voor mensen en natuur in onze regio.
15) **Leven op het land** – bescherming, herstel en duurzaam beheer van het leven op het land in al zijn vormen.
17) **Partnerschap om doelstellingen te bereiken** - Het realiseren van de doelen vereist samenhangend beleid, een coöperatieve omgeving en het aangaan van nieuwe partnerschappen.

Concretisering naar uitvoering

In NOVEX-gebied regio Zwolle werken alle partners nu samen aan de uitwerking van de programmaplannen en de inrichting van de uitvoeringsorganisatie. De programma's 4 (kennisdeling) en 5 (overkoepelend programma) worden komend jaar opgesteld en uitgevoerd.

6. COMMUNICATIE EN PUBLIC AFFAIRS

Regio Zwolle staat voor grote maatschappelijke opgaven: op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en economie en arbeidsmarkt. Om de ambities van deze opgaven te bereiken, is de inzet van *public affairs* en communicatie onmisbaar voor een netwerkorganisatie als Regio Zwolle. Voor de aanpak van die opgaven en de realisatie van plannen zijn we namelijk vaak afhankelijk van samenwerking met de buitenwereld: provincies, het Rijk, Europa.

Soms is er kennis of een netwerk nodig, soms (aanpassing in) regelgeving of beleid, vaak gaat het ook om financiering. Het is belangrijk dat we in de samenwerking kijken wat we kunnen bieden en kunnen halen. Ook is het van belang om in een lichte netwerkstructuur samen te werken aan relatiemanagement en bestuurlijke verbinding onderling. De komst van de speciaal gezant – bestuurlijk verbinder draagt bij aan de synergie in de samenwerking en gezamenlijk commitment.

6.1. Doel communicatie en public affairs

Communicatie en public affairs werken aan een sterke positionering en profilering van Regio Zwolle, een proactieve belangenbehartiging en stakeholder- en relatiemanagement (met partners binnen en buiten de regio).

- ✔ we monitoren provinciale, nationale en Europese ontwikkelingen;
- ✔ we profileren en positioneren de regio in tal van netwerken;
- ✔ we beïnvloeden besluitvorming;
- ✔ we brengen regionale uitdagingen en oplossingen voor het voetlicht bij ministeries, parlement en Europese beslissers;
- ✔ we koppelen onze strategische doelen aan investeringsmogelijkheden;
- ✔ we leveren in een vroeg stadium een bijdrage aan te ontwikkelen plannen door te laten zien hoe we in de regio werken aan het oplossen van de maatschappelijke opgaven van Nederland en Europa;
- ✔ we zoeken waar mogelijk en noodzakelijk naar passende coalities om onze doelen te bereiken.

Voor een succesvolle belangenbehartiging bij provincies, het Rijk en in Europa is een brede verbinding met stakeholders van essentieel belang. Door in coalitie naar buiten te treden zetten we onze boodschap kracht bij.

Daar waar public affairs actief zorgdraagt voor relatie richting Rijk (departementaal en politiek – bestuurlijk) en Europa, gaat de communicatie nader in op het zichtbaar uitdragen van de kernwaarden en de missie en visie voor de regio die uitnodigen om met Regio Zwolle samen te werken. Hiermee realiseren beide onderdelen een belangrijke randvoorwaarde voor impactvolle regioprogramma's en dragen bij aan het realiseren van de ambitie van Regio Zwolle:

- ✔ regionaal en (inter)nationaal toonaangevend op het gebied van brede welvaart
- ✔ volwaardig onderdeel van de economische hoofdstructuur van Nederland
- ✔ uitgegroeid tot vierde pijler onder de Nederlandse economie (squaring the triangle)
- ✔ een regio waarin iedereen mee kan doen

6.2. Een goede en vruchtbare samenwerking met het Rijk en Europa.

Met onze samenwerking beogen we dat nationaal en Europees beleid, wet- en regelgeving ten goede komt aan de regionale opgaven en programma's, dat we mogelijkheden tot (mede) financiering benutten en dat we (inter)nationaal kennisdelen. Hier gaan we in 2024-2028 verder

mee aan de slag. Vérder, want gezamenlijk werken aan public affairs en communicatie is niet nieuw en heeft bewezen impact. Concrete resultaten van een gezamenlijke public affairs en communicatie inzet zijn afgelopen jaren al zichtbaar geworden:

- toekenning in 2020 van 22,5 miljoen euro voor een Regio Deal
- toewijzing van NOVI-gebiedsstatus in 2021
- 134 miljoen euro voor de N36 en N50
- ruim 180 miljoen euro voor de infrastructurele ontsluiting van nieuwe woningbouwlocaties in Hoogeveen, Meppel, Kampen en Zwolle

Kracht van Regio Zwolle
Resultaten waar de regio als geheel, individuele gemeenten, inwoners, en ondernemers profijt van hebben. Het Rijk en Europa zien in toenemende mate het belang van de regionale schaal voor de aanpak van grote maatschappelijke opgaven. Regio Zwolle is een graag geziene en betrouwbare samenwerkingspartner. Meer dan zes departementen werken samen met de regio.

Daar zit de kracht en dit is een stevige basis om op verder te bouwen. Voor het benutten en uitwerken van een strategie naar Europa vormt de meerjarige agenda 2024 – 2028 de basis. Daarna werken en voeren we samen met de betrokken bestuurders een Europa-strategie nader uit. Europa staat op het vizier van Regio Zwolle.

6.3. Versterken netwerkvorming

We versterken de netwerkvorming met bijeenkomsten en goede communicatie. Regio Zwolle ontwikkelt zich verder als stevige netwerkorganisatie door overzichtelijke communicatie over activiteiten, contactpersonen per onderwerp, netwerkactiviteiten als congressen en/of thematische bijeenkomsten. Hierbij intensiveren we de samenwerking met PEC Zwolle United.

Samenhang bewaken
We zorgen voor goede ontsluiting van de binnen Regio Zwolle beschikbare kennis en expertise, uitgevoerde onderzoeken en ontwikkelde handreikingen en ontwikkelen een online platform om efficiënt samen te werken. We bewaken de samenhang tussen de verschillende activiteiten van Regio Zwolle en hun bijdrage aan de visie. We communiceren niet alleen vanuit Regio Zwolle, maar juist samen met onze partners. Om dit te bereiken werken we aan het verkorten van de lijnen met de communicatieprofessionals van partners.

Draagvlak
Cruciaal voor de regionale samenwerking is draagvlak voor de doelen en agenda van Regio Zwolle bij inwoners, bedrijven en ondernemers van de regio. Dit draagvlak begint bij volksvertegenwoordigers en vraagt een duidelijke missie en visie van Regio Zwolle, transparantie en goede verantwoording. Hierbij zorgen we dat de verantwoording tijdig plaatsvindt en dat informatie goed vindbaar is en meer op eenduidige wijze aangeboden wordt.

6.4. Van plannen naar uitvoering

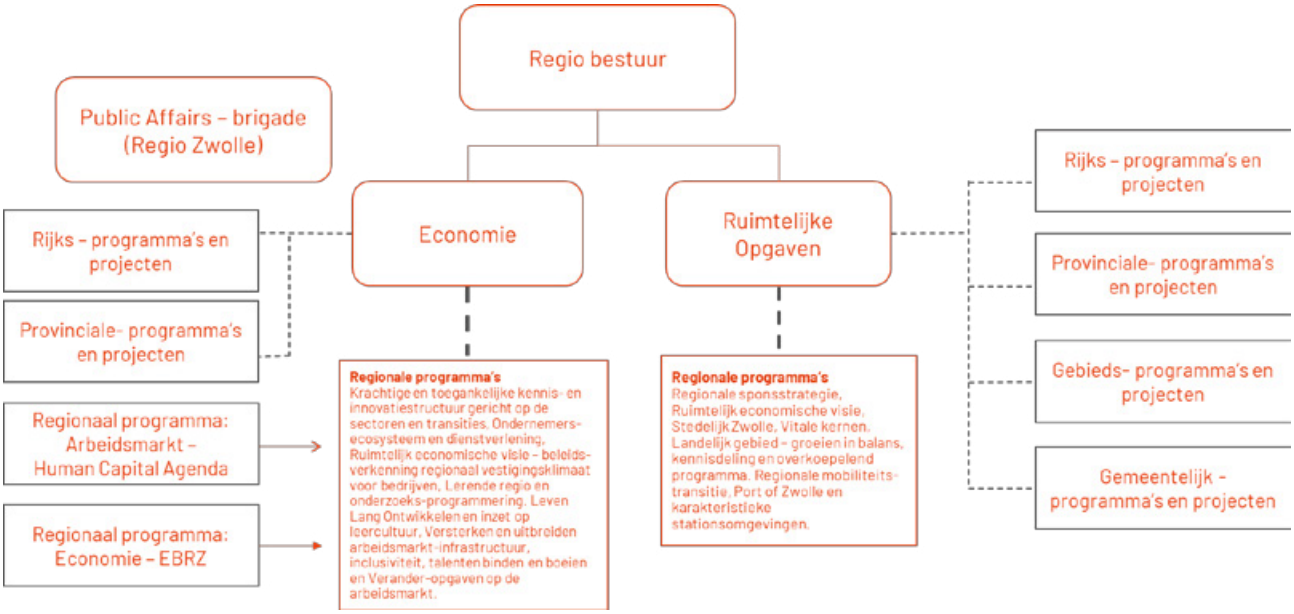
De meerjarige agenda vraagt een structurele en strategische aanpak op het gebied public affairs en communicatie, met concrete uitvoeringsplannen. Langs de lijnen van de uitvoeringsprogramma's zal een communicatiestrategie worden ontwikkeld en een public affairs-agenda worden opgesteld met lobbyfocus. De keuze om voor een bepaald thema te lobbyen, hangt af van de actualiteit en de gedeelde belangen van partners in de regio. Het Regio Zwolle Bureau organiseert de afstemming, de terugkoppeling, de tussentijdse rapportage en waar nodig de bijsturing rond de lobby. Zo kunnen we het belang van onze regio maximaal behartigen.

7. ORGANISATIE

7.1. Netwerksturing

Regio Zwolle werkt vanuit een lichte netwerksamenwerking. Dat houdt in dat afstemming over taken, rollen en verantwoordelijkheden van ieder onderdeel van het netwerk expliciet wordt gemaakt. Onderstaand schema toont een schematisch overzicht van de betrokken onderdelen in het netwerk.

Figuur 2. Schematisch overzicht opgavegericht werken – Regio Zwolle (februari 2023)

In de tabel worden de netwerkonderdelen nader omschreven en een voorzet gedaan voor de vertegenwoordigende partijen. Met als doel de representatie van alle partners zo goed als mogelijk te waarborgen.

Onderdeel	Frequentie	Toelichting
Regiobestuur	4x per jaar	Stelt regionale agenda vast (met inhoudelijke en lobbydoelstellingen) en bepaalt prioriteiten, waarbij alle belangen in acht worden genomen. Het Regiobestuur geleidt dit door naar alle colleges, raden en staten van de betrokken overheden. Monitort en evalueert de uitvoering van de regionale agenda en is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de regionale agenda. Het Regiobestuur voor integraliteit tussen verschillende opgaven en de betrokkenheid van verschillende stakeholders bij de invulling van de opgaven (bijvoorbeeld in de samenstelling van de tafels). Het Regiobestuur heeft eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de meerjarige agenda.

Economie & HCA	4x per jaar in de overlegcyclus	Opgavegericht netwerk voor Economie en Human Capital Agenda - Portefeuillehouders Economie - Portefeuillehouders Werk & Inkomen - Combinatie EZ en W&I - Economic Board Regio Zwolle - DB HCA / Tafel van Regio Zwolle De overleg gremia in gezamenlijkheid leggen verantwoording af op hun programma's aan het regiobestuur.
Duurzame groei en leefkwaliteit	2x per jaar formele vergadering en 4 kennissessies per jaar	Partnerschap Rijk – NOVEX-gebied Regio Zwolle met twee bestuurlijke trekkers is belangrijkste pijler in de ruimtelijke poot van het netwerk Regio Zwolle. Er is een Stuurgroep NOVEX-gebied Regio Zwolle op bestuurlijk niveau. Gericht op: programmering, uitvoering, monitoring. Neemt besluiten: binnen kaders - buiten kaders voorleggen aan raden en staten. Vertegenwoordiging door bestuurders van partners (gemeente, provincies en waterschappen) in duo schap. Dit overleg moet zo snel als mogelijk ingericht worden. In overleg met de overheden en tripartiete partners wordt een nader voorstel uitgewerkt met vertegenwoordiging. We nemen daarbij de spelregels, zoals omschreven in hoofdstuk 2 – paragraaf 2.1., als vertrekpunt in de uitwerking. De Stuurgroep wordt in nieuwe setting uitgewerkt voor 19 april 2023 om te voorkomen dat er een bestuurlijk vacuüm ontstaat en voortgang programma's enzovoort vertraagt.

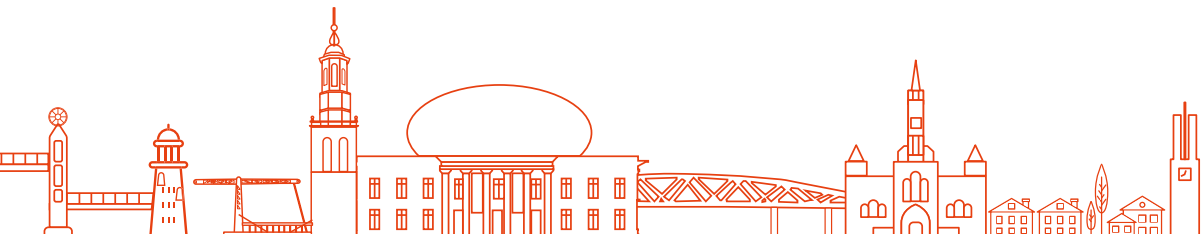
In najaar 2023 wordt dit verder uitgewerkt en via het regiobestuur ter besluitvorming voorgelegd aan colleges en andere partijen. Dit valt samen met de besluitvorming rondom de meerjarige uitvoeringsprogramma's 2024 – 2028.

7.2. Regio Zwolle Bureau

Het Regio Zwolle bureau faciliteert de regionale samenwerking op kennis, inhoud en netwerk, zodat partners niet allemaal individueel het wiel hoeven uit te vinden. In de regio leren we van en met elkaar hoe we gezamenlijke ambities kunnen omarmen en toewerken naar een gezamenlijke visie en strategie en kennisontwikkeling. Het Regio Zwolle Bureau vervult de volgende functies:

Functie	Toelichting
Visie en strategiebepaling	✔ Nieuwe opgaven en oplossingsmogelijkheden in beeld brengen, op basis van onderzoek en monitoring. ✔ Gezamenlijke koers kiezen als basis voor lokaal en provinciaal beleid. ✔ Afspraken maken met partners op basis van een gedeelde agenda.
Uitvoering en realisatie	✔ Zorgen voor voldoende kennis en capaciteit voor ingewikkelde en bovenlokale opgaven (werken vanuit de *coalitions of the willing*). ✔ Aanpak ontwikkelen voor regionaal beleid en uitvoering. ✔ Gewenste ontwikkelingen en/of producten/diensten aanjagen.
Public affairs	✔ Lobby en belangenbehartiging: we bieden aan, dragen uit en vragen steun voor proposities en lobbyen proactief om besluitvorming te beïnvloeden. ✔ Stakeholder- en relatiemanagement: investeren in en intensiveren van ons netwerk bij ministeries, Eerste en Tweede Kamer, kabinet, belangrijke adviesorganen en in Europa. ✔ Profilering en positionering: Regio Zwolle (inter)nationaal op de kaart zetten.
Communicatie	✔ Zichtbaarheid en positionering van Regio Zwolle als samenwerkingsverband, haar ambities, programma's en activiteiten.
Netwerken en kennis uitwisselen	✔ Partijen samenbrengen en verbindingen leggen. ✔ Kennisuitwisseling op basis van vrijwilligheid en samen koers bepalen. ✔ Vergroten en uitwisselen van kennis om efficiënt samen te werken en de kennis van het hele netwerk en afzonderlijke deelnemers te vergroten.

8. FINANCIEEL KADER

22 regiogemeenten en 4 provincies vormen samen met ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties de netwerksamenwerking Regio Zwolle. In deze agenda stellen we één perspectief vast waar we de komende jaren aan werken. Dit vormt de basis voor het maken van concrete afspraken voor de realisatie van onze gezamenlijke doelen.

Meedoen is niet vrijblijvend. Iedere partij heeft zijn eigen inzet, identiteit, expertise, professionaliteit en verantwoordelijkheid en draagt vanuit de eigen kracht bij aan de gezamenlijke aanpak. We bepalen samen de regionale strategie, werken samen aan de uitvoering van onze gezamenlijke doelen en dragen gezamenlijk bij aan de financiering.

8.1. Uitgangspunten voor begroting 2024 - 2028

Regio Zwolle hanteert in haar begroting de volgende uitgangspunten:

1) Maak alle kosten transparant
2) Zet reserveringen uit voorgaande jaren in t.b.v. anticyclisch investeren
3) Breng het huishoudboekje op orde: achterstallige correctie-inflatie uitvoeren en trek deze meerjarig door zodat de basis van de begroting op orde is en blijft
4) Doorloop de begroting op inhoud/ ambitie en benodigd budget
5) Geef expliciet aan wat onder de basisfinanciering valt en wat onder opgavegericht werken valt
6) Zorg voor ingroei mogelijkheden voor gemeenten in 2024 t/m 2028 en overweeg fasering in de uitvoering waar mogelijk
7) Zorg voor financieringsvoorstel dat oog heeft voor de gemeentelijke financiële situatie, maar ook voor de provincies en partners
8) Geef helder aan wat structureel gefinancierd dient te worden en wat incidenteel gefinancierd kan worden

Dat houdt in dat in het financieel kader:

- ✔ 1. Alle kosten inzichtelijk zijn gemaakt in een meerjarige begroting voor 2024 – 2028.
- ✔ 2. Reserveringen uit ruimere jaren voor tegenvallers, nu worden ingezet om alle partners in de regio tegemoet te komen voor de eerste twee jaar van de agenda.
- ✔ 3. Correctie van 1,04 inflatiecorrectie meerjarig is doorgevoerd in de begroting 2024 – 2028.
- ✔ 4. De begroting doorlopen is op inhoud/ ambitie en benodigd budget. Economie en arbeidsmarkt zijn gehandhaafd en naar uitvoeringskracht bijbesteld. Voor duurzame groei en leefomgeving wordt ingezet met de gemeentelijke bijdragen op de gezamenlijke programma's dan wel programma ontwikkeling. Bereikbaarheid van het daily urban system versterkt wordt met uitvoeringskracht gezien de complexe opgaven.
- ✔ 5. Onder de basisfinanciering vallen: Public Affairs / lobby, communicatie, Regio Zwolle Bureau en kennis- en onderzoek. De basisfinanciering is structureel.
- ✔ 6. Onder opgavegericht werken (in coalitions of the willing) wordt verstaan: economie en arbeidsmarkt, duurzame groei en leefomgeving, bereikbaarheid DUS. Hier gaat de bijdrage gericht ingezet worden op de genoemde programma's en projecten. Drie onderdelen zijn verplicht bij de ruimtelijke opgaven: kennisontwikkeling, koepelprogramma en de principes van de sponsstrategie. Er kan per actielijn worden ingestapt. Dit kan incidenteel gefinancierd worden.
- ✔ 7. Er is een ingroeimogelijkheid gerealiseerd in de begroting voor 2024 – 2028 voor gemeenten.

8.2. Begroting 2024 – 2028

De begroting is opgebouwd aan de hand van drie soorten van inkomsten: bijdragen van gemeenten, provincies, het Rijk en EU. Om de inkomsten goed te kunnen richten is een kostenbegroting opgesteld. Deze treft u onderstaand aan.

Uitvoeringslijnen / programma's	Begroot totaal 2024	Begroot totaal 2025	Begroot totaal 2026	Begroot totaal 2027
Economie	€ 4.150.000	€ 4.316.000	€ 4.488.640	€ 4.668.186
Arbeidsmarkt	€ 6.650.000	€ 6.916.000	€ 7.192.640	€ 7.480.346
Duurzaam groeien en leefkwaliteit	€ 2.900.000	€ 3.016.000	€ 3.136.640	€ 3.262.106
Versterken bereikbaarheid DUS	€ 1.000.000	€ 1.040.000	€ 1.081.600	€ 1.124.864
Public affairs en communicatie	€ 1.135.000	€ 1.180.400	€ 1.227.616	€ 1.276.721
Regio Zwolle Bureau	€ 1.020.000	€ 1.060.800	€ 1.103.232	€ 1.147.361
	€ 16.855.000	**€ 17.529.200**	**€ 18.230.368**	**€ 18.959.583**

In de begroting is uitgegaan van een kostenraming. Op basis daarvan wordt de raming van de baten nader in beeld gebracht. Dit gaat om bijdragen vanuit Europa, Rijk, provincies en gemeenten. Er zijn nog onzekerheden over de bijdragen. Zo gaan de provincies een nieuw bestuur krijgen of werkt het Rijk met subsidieregelingen. Conform de gemaakte afspraken in de lobby wordt in het najaar 2023 verder expliciet gemaakt. In overeenstemming met gemaakte afspraken is het financieel kader voor gemeenten expliciet gemaakt om zo de meerjarige financiering in te regelen via de kader- en perspectiefnota. Er wordt in het najaar 2023 een verkenning gestart met de provincies over hun bijdragen. De bijdragen van het Rijk volgt in begin 2024 gezien de nieuw aan te vragen Regio Deal, de programmering van het Novex-gebied. Bij iedere stap die gezet wordt met de financierende partners wordt ook de begroting verder uitgewerkt met inkomende baten.

8.3. Financieel kader 2024 - 2028 voor gemeenten

Het financieel kader voor 2024 – 2028 voor gemeenten is als volgt:

Opgavegericht werken	Bijdrage gemeenten 2024	Bijdrage gemeenten 2025	bijdrage gemeente 2026	bijdrage gemeente 2027
Economie	€ 1.050.000	€ 1.176.500	€ 1.341.045	1.405.036
Arbeidsmarkt	€ 1.875.000	€ 2.234.000	€ 2.548.000	2.749.760
Duurzaam groeien en leefkwaliteit	€ 600.000	€ 624.000	€ 648.960	674.918

Versterken bereikbaarheid DUS	€ 150.000	€ 156.000	€ 162.240	168.730
subtotaal opgave-gericht werken	**€ 3.675.000**	**€ 4.190.500**	**€ 4.700.245**	**4.998.444**
Basisstructuur				
Public affairs en communicatie	€ 905.000	€ 1.027.850	€ 943.943	977.668
Regio Zwolle Bureau	€ 995.000	€ 1.215.600	€ 1.446.048	1.500.494
subtotaal basisstructuur	**€ 1.900.000**	**€ 2.243.450**	**€ 2.389.991**	**2.478.162**
totaal bijdragen	**€ 5.575.000**	**€ 6.433.950**	**€ 7.090.236**	**7.476.606**

De doorvertaling per inwoner in 2024 (uitgaande van 8.000.419 inwoners) is als volgt:

Opgavegericht werken	**Bijdrage gemeenten 2024**	**Bijdrage gemeenten 2025**
Economie	€ 1.050.000	€ 1,31
Arbeidsmarkt	€ 1.875.000	€ 2,34
Duurzaam groeien en leefkwaliteit	€ 600.000	€ 0,75
Versterken bereikbaarheid DUS	€ 150.000	€ 0,19
subtotaal opgave-gericht werken	**€ 3.675.000**	**€ 4,59**
Basisstructuur		
Public affairs en communicatie	€ 905.000	€ 1,13
Regio Zwolle Bureau	€ 995.000	€ 1,24
subtotaal basisstructuur	**€ 1.900.000**	**€ 2,37**
totaal bijdragen	**€ 5.575.000**	**€ 6,97**

Basisdienstverlening bestaat uit: kennisontwikkeling en onderzoek, public affairs, communicatie en RZB (kernteam). Basisdienstverlening is berekend op **2,37 euro** per inwoner, per jaar in 2024. Voorstel is dit structureel te financieren. Voor de basisdienstverlening staat iedereen voor aan de lat. Opgavegericht werken via economie en arbeidsmarkt, duurzaam groeien en leefklimaat – versterken bereikbaarheid DUS kennen verplichte onderdelen. Deze zijn opgenomen in de basisdienstverlening. Er volgen nog programma's vallen onder de coalitions of the willing. Dan wordt een apart proces doorlopen om te komen tot de gevraagde bijdragen. Opgavegericht werken we aan de programma's, activiteiten en realiseren van de doelen zoals deze in de ambitie en doelen zijn opgenomen. Opgavegericht werken is **4,59 euro** per inwoner, per jaar in 2024. Doorberekening meerjarig volgt. Voorstel is dit incidenteel te financieren. Opgavegericht werken is mogelijk om vanuit coalitions of the willing te werken. Extra aandacht is nodig voor de ruimtelijke programma's. Voor de programma's, zoals vastgesteld in de Novex-gebied, vertrekken we vanuit de coalitions of the willing.

8.4. Bijdragen van partners

Ondernemers, kennisinstellingen, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties dragen ook bij aan de uitvoering van de meerjarige agenda van Regio Zwolle. Zij investeren door middel van bijvoorbeeld het deelnemen en voorbereiden van vergaderingen, organiseren van onderliggende vergaderstructuren voor het ophalen van draagvlak bij de achterban, het uitwerken en uitvoeren van besluiten, profileren van Regio Zwolle en behartigen van het regionale belang in Den Haag, Duitsland en Brussel. Daarnaast wordt een concrete bijdrage gevraagd in de uitvoering van de arbeidsmarktprogrammering via cofinanciering van het Ontwikkelfonds. De investering van regionale partners wordt niet geregistreerd en verschijnt niet in voortgangsrapportages. Partners investeren in het netwerk. Tot slot investeren ondernemers, kennis- en onderwijstellingen in de uitvoering van projecten. Dit is niet vooraf bekend. Over de realisatie van de bijdrage wordt gerapporteerd in het jaarverslag.

8.5. Transparant monitoren

De meerjarige agenda van Regio Zwolle kan inspelen op actuele ontwikkelingen en veranderingen. Gevolgd door een meerjarig uitvoeringsplan dat na twee jaar wordt geëvalueerd. Daarmee legt Regiobestuur van Regio Zwolle verantwoording af over de behaalde resultaten, bestede middelen en eventuele bijsturing van haar activiteiten. Jaarlijks wordt ook inzicht en overzicht gegeven aan de hand van een vaste cyclus van drie rapportages.

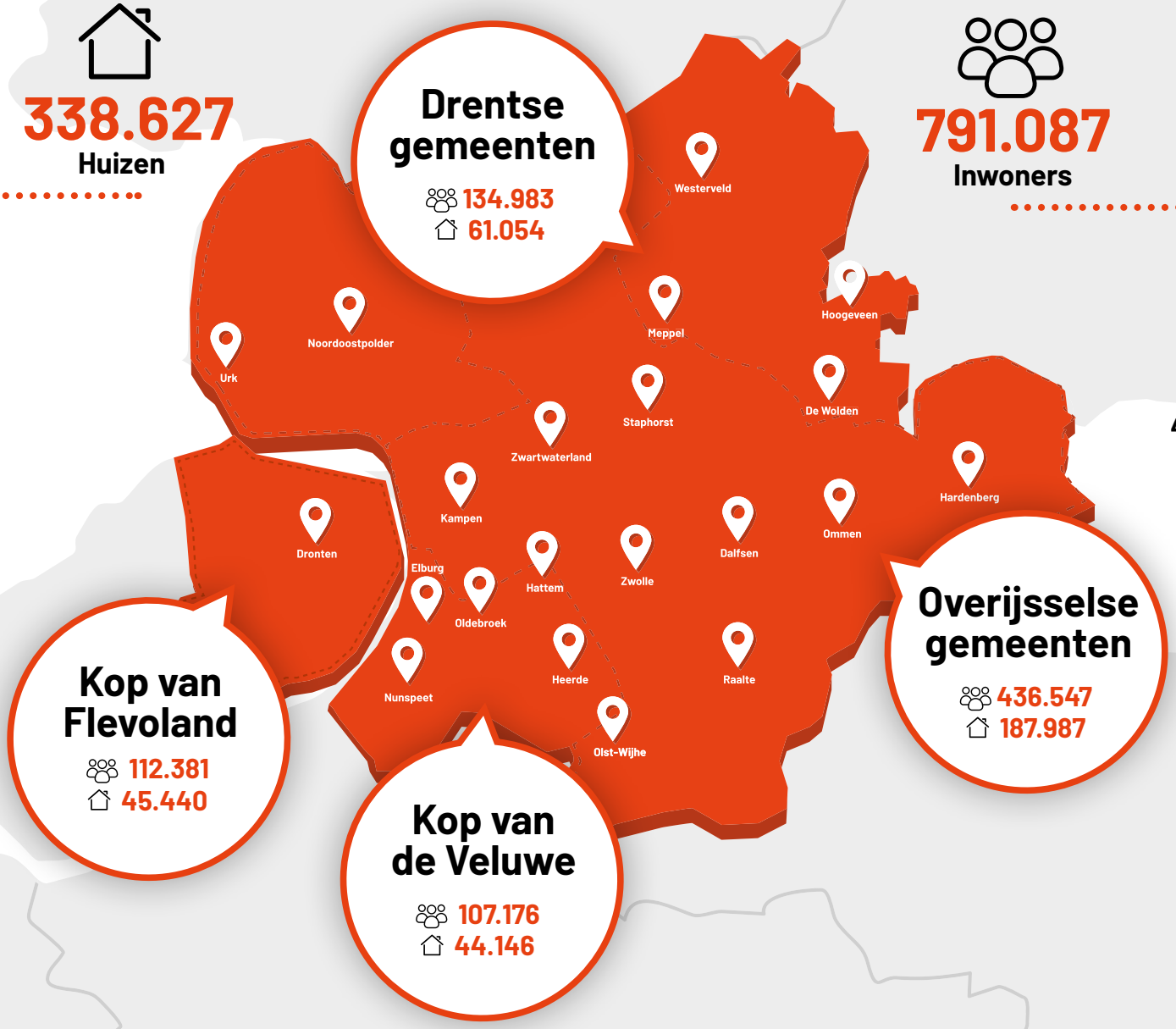
Document	Frequentie	Inhoud
Jaarverslag	Jaarlijks (maart)	Verantwoording besteding financiële middelen voorgaande boekjaar. Jaarverslag wordt ter bespreking via colleges aangeboden aan raden en staten.
Jaar-rapportage	Jaarlijks (juni)	Jaarrapportage over de behaalde resultaten binnen programma's en projecten en inzicht in gerealiseerde publieke en private cofinanciering.
Jaarplan	Jaarlijks (december)	Begroting komende boekjaar, inclusief focus en activiteiten van Regio Zwolle.

8. WONEN EN WERKEN IN REGIO ZWOLLE

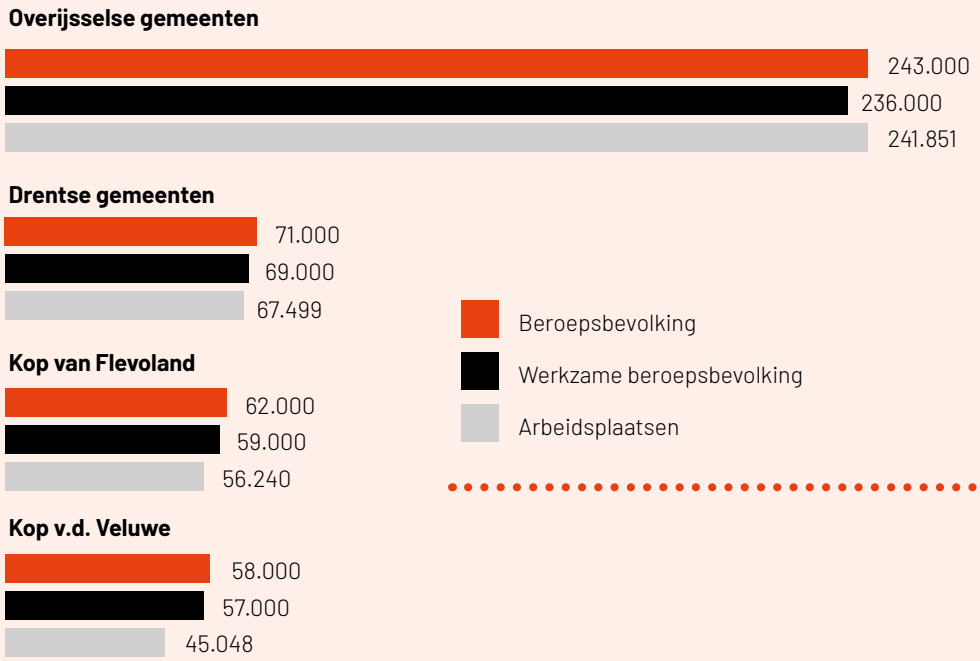
De regio bestaat uit een aantal gebieden met eigen kenmerken. Deze gebieden vullen elkaar aan en versterken elkaar. Samen vormen de deelgebieden een sterke regio.

338.627
Huizen

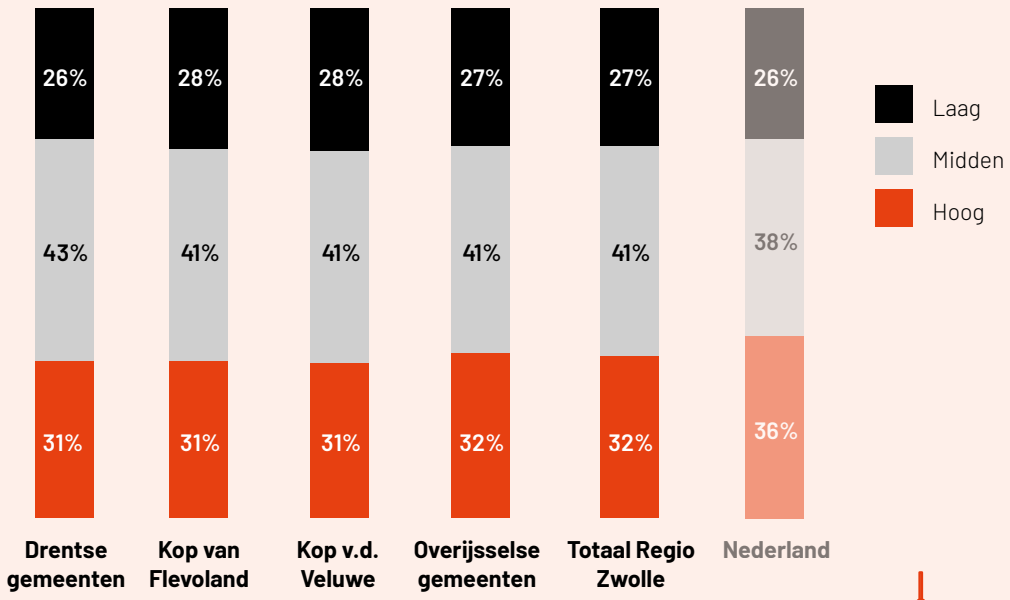
791.087
Inwoners

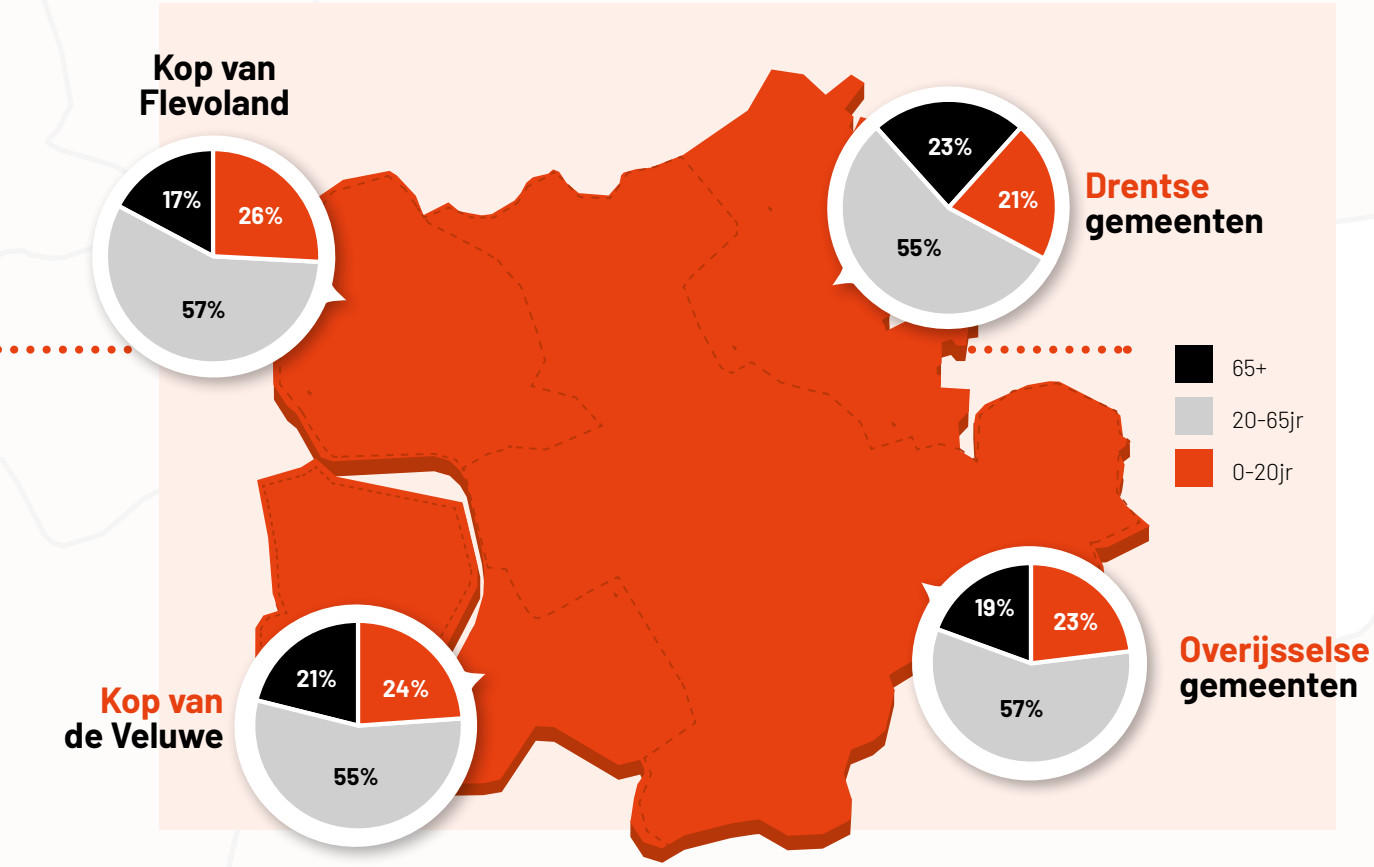
BANEN VS BEROEPSBEVOLKING (2023)

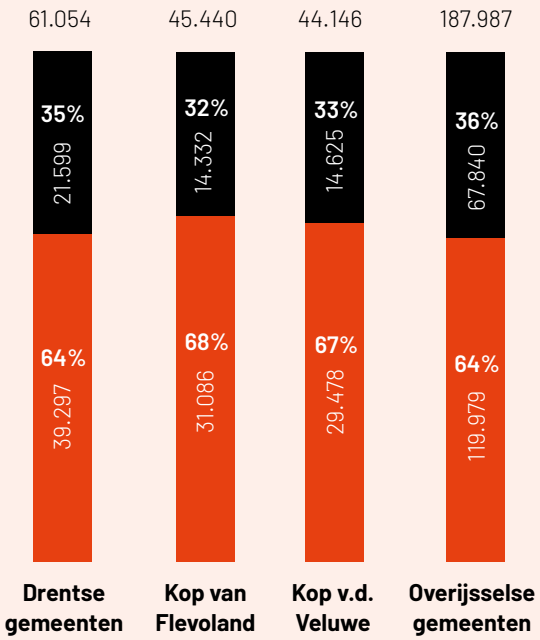
OPLEIDINGSNIVEAU POTENTIËLE BEROEPSBEVOLKING

LEEFTIJDSOPBOUW PER (DEEL)REGIO

WONINGEN HUUR EN KOOP

*klein % onbekend waardoor niet alles op 100% uitkomt